Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 150 (13466)
1971 оной июнийн 27, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

100 ҮДЭР СОО—100 КИЛОГРАММ

ИЛОГРАММААР НЭМЭЭХЫЕ ОРОЛДОНОБДИ

Июнийн түрүүшын хахадта ороhон ехэ хура бороогой hүү- р республикын колхоз, совхозуудай бэлшээри дээрэ но- н эрид hайжаржа, хаа хаанагүй мал бэлшээн тарғалуулхада а зохид болонхой. Иимэ сагые ажахынууд хэр хүсэдөөр хэ- лэжэ байнаб?

Уржадэр манай корреспондент Б. Гылыков Улаан-Үдын ай- гай «Улаан Оронго» колхоздо ошожо, тэндэхи хүтэлбэрилэг- тэй, зоотехнигүүдтэй, мал адуулагшадтай уулзажа, дээрэ гдаhан асуудалтайгаар тэдэндэ хандаhан байна. Тэрэ олдөөн тухай эндэ бэшэгдэбэ.

РШЭН Б. Т. БУДАЕВ. нэ жэлэй апрельдэ 120 эмэ даажа абаа hэмди. Тэдэ ма- Янгаажанда зуhажа байг- Май hарада бэлшээри бира- жа, малнай өөдэтэй нэмэ- Колхозой правлениин хүргэ- абариин ёhоор зунай hара- бурууи бүхэнэй шэгнүүр э 600 граммаар нэмэгдэ- араалагдаа hэн. Тэрэ үедэ ган гасуур болохоор хү- эн байгаа hааб даа. Мүнөө вай тад ондоо болонхой. эриин ногоон хэзээ хэзээнэй- hайн, мал ногоондо садажа Июнь hарада буруудаймни р яhала нэмэhэн байха зэр- Тэдэнээ үглөө мүнөө шэгнэ- Һүрэгөө ямар гуримаар бибди гэхэдэ, тэдэнээ үглөө- -5 часта бэлшээридэнь за- үдэшын 11 час хүрэтэр абди. Халуун үдэр үдэ баг- аан булагай захада бага амардаг юм. Бэлшээримнай ай, уhалууряар hайн.

респондент: Эдэ малаа хэды аруулhалнат, буруунуудаа э хэды шэнээнээр нэмэхые орол ноба?

удас... Һүрэгөө 15 наhатай ндр хүбүүнтээ хоюулан абди. Зундаа буруун бүхэ- эгнүүрые сүүдхэдэ 900— раммhаа бага бэшээр нэмэ- э оролдонобди, нэмэхэшьс- hанагдана.

РШЭН Ф. Б. ЦЫДЕНОВ. ай гүүртэ Хамнай гэжэ бэл- дээрэ уhалууряар баян газар- ажа ... 119 эрэ буруу, гуудаа Дабаа-Намжал hам- гантаяа хоюулан адуулнабди. Зунай бэлшээриин 100 үдэртэ үхэр бүхэнэй шэгнүүр 100 килограммhаа бага бэшээр нэмээхэ хүсэлэнтэйбди.

Корреспондент: Мал адуулагшаар хэр үнинэй хүдэлнэт, үхэрнүүдэй шэгнүүр иимэ ехээр нэмээжэ үзөө hэн гүт?

Ф. Цыденов: 1955 онhоо хойшо малшанаар ажаллажа ябагдана. Юрэдөө муу гүүлээгүйл хүм. 1968 оной зун гүрэндэ тушаагдаха хашарагуудай шэгнүүр сүүдхэдэ 1200 граммаар нэмээhэн байхаб. Үнгэрhэн үбэл тугал, буруунуудаа гарзагүйгөөр ондо оруулhанай түлөө нэгэ буруу шан абааб.

Корреспондент: Холо зуhаланда байхадатнай хэр бэрхэшээлтэйб. ажалай ямар түлөөhэ абанат?

Ф. Цыденов: Байра байдалнай мууларгүй hайн. Зуhаландамнай автолавка ходо ерэжэ байдаг. Ажалай түлөөhэншье hайн, малай шэгнүүр центнерээр нэмээхэдээ 7 түхэриг 80 мүнгэ абаха байнабди. Сүүдхэдөө малаа килограммаар нэмээбэлнай колхозой правлени, партком, миин хаража байхагүй юм бэзэ.

Д. Ц. НОРБОЕВ — ҮХЭР ҮДХЭХЭ ТАЛААР ЗООТЕХНИК.

— Хура бороо орожо садхаагаа. Бэлшээришье хэзээ хэзээнэй- хиhэ hайн. Малшье тэбээржэ, таргалжа захалаа. Мүнөө үедэ бэлшээн таргалуулагдажа, түлжүүлэгдэжэ байhан 7 гүүртэ малтайбди. Мал адуулагшадаар шадабаритай бэрхэ зон табигданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ малшадаараа хөөрэлдэжэ, түсэб, социалис уялгануудаа хубилгажа байнабди. Гүрэндэ тушаагдаха гүүртэнүүдые адуулдаг малшад В. Бальжиев, Ф. Цыденов, эмэ хашарагуудые бэлшээдэг. Д. Бадмаев болон бусад мүнөө үедэ, бэлшээриин hайжараад байхада, малай шэгнүүр сүүдхэдээ килограмм-килограммаар нэмээхэ уялга абанхай. Эмэ, эрэ буруунуудые харууhалдаг Б. Будаев, Ц. Дашиев, Б-Н. Ринчинов гэгшэд тэдэнэрhээ гээгдэхээр бэшэ.

Корреспондент: Үхэрнүүдээ hайнаар бэлшээхын тула зооветеринарна ямар хүдэлмэри хэгдээб?

Д.-Ц. Норбоев: Хабартаа үхэрнүүдээ бэлшээридэ гаргахын урда тээ бултыень hайса шалгаhан, үбшэлhэниинь илгаhан, гуур байхагүйн тула эм түрхиhэн байнабди. Мүнөөшье бидэнэр ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтээ гүүртэ дээгүүрээ саг үргэлжэ ябажа, малшадтаа туhа хүргөө болодогбди.

В. НИНДАКОВ — КОЛХОЗОЙ ГЛАВНА ЗООТЕХНИК, ХОНИН АЖАЛ ДААЛСАДАГ.

— Энэ жэлдэ 2100 эрье, 1200 гаран эхэ хони гүрэндэ худалдаха хараатайбди. Эдэ хонидойнгоо ноохо эгээн түрүүлэн хайшалжа абаад, тусхай отаранууды эмхидхэжэ, шадабаритай бэрхэ хонишодтоо даалгахабди. Хабартаа ган гасуур болохонь гэhэн мэдээ хараада абажа, бэлшээн таргалуулагдаха отарануудые жэжээр — 300—350 толгойгоор эмхидхэхээр хараалhан байгаабди. Мүнөө бэлшээриин хаа хаанагүй hайн болоод байхада, тэдэ отарануудые 700—800 хонидhоо бүридхэхэ гэжэ хэлсээбди. Зунай hарануудта тэдэнээ оролдо сотой hайнаар бэлшээжэ, тус бүриень 7—10 килограммаар нэмээхэ хүсэлтэйбди. Гүрэндэ хонид сентябрь hарада тушаагдахаар хараалагдана.

Июнийн 23-да хонидой ноохон хайшалагдажа захалаа. Тэрэнээ хүдэлмэриин 15 үдэртэ дүүргэхэ байнабди.

В. Б. ТАРМАЕВ — КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

— Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндөө 2600 центнер мал худалдаха түсэбтэйбди. Энээнэй хадынь хонид, 1100 центнерынь үхэр, 100 центнер морид тушаагдахаар хараалагданхай.

Май hарын эхеэр бэлшээн таргалуулагдаха гүүртэнүүдэй мал адуулагшадые суглуулжа хөөрэлдэhэн, түсэб даабари хүргэhэн, социалис мүрысөөнэй гурим ойлгуулhан байгаабди. Тэрэ үедэ метеостанциин мэдээсэhэнэй ёhоор июнь hара хура бороо багатай, бэлшээри бирагүй байхаар хүлеэгдээ hэн. Тиимэhээ зунай hарануудта бэлшээн таргалуулагдаха үхэрэй шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 600—700 граммаар нэмээхээр тогтоогдоhон юм.

Мүнөө хаа хаанагүй бэлшээри дээрэ бүшмэг ногоон ургажа, мал адуулхада, таргалуулхада hайн болонхой. Тиимэhээ энэ асуудалые колхозой правлени hаяхан заседани дээрээ хаража үзөөд, бэлшээн таргалуулагдаха үхэрэй шэгнүүр сүүдхэдэ 900—1000 граммаар, хонидой шэгнүүр зундаа 7—10 килограммаар нэмээхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ тогтоогоо. Тиихэдээ малшадые материальна, моральна талаар урмашуулха гурим хубилгагдаа. Үхэрнүүдые бэлшээриин 100 үдэртэ 100 килограммаар нэмээhэн үхэршэдтэ үнэтэ бэлэг, грамота барюулагдахаар хэлсэгдээ.

Иимэ hайн бэлшээри хүсэдөөр хэрэглэжэ, гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдэй шэгнүүрые 350—400 килограммда хүргэхэ болонобди. Тиигэжэ нилээд олон малаа, илангаяа эмэ хашарагуудаа үсхэбэрилгэдэ үлөөжэ, ерэхэ жэлнүүдтэ мяха ехээр абаха арга боломжотой байха байнабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ мал адуулагшаднай дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абажа, оролдосотой hайнаар, урма зоригтойгоор ажаллажа байнхай. Колхозой правлени тэдэндэ hаадгүйгөөр ажаллахадань али болохоор туhалха байна.

Колхознай энэ жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай, дүүргэхэшье.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой главна зоотехник В. Ниндаков (баруун гарhаа) түрүү үхэршэн Ф. Цыденовтэй хөөрэлдэжэ байна.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

МЕХАНИЗАТОР АЛДАРТАЙ

...рhан хобоогой үргэн ехэ hа- ...а сарай доро hүхэ, алхын ... соностожо, «hүүлшын ха- ...н шаагдажа» байна. Залуу- ...модошо дархан Леонид Рин- ...в стол, hандалинуудые за- ..., тухагүй ажаллажа байна. ... мэнэ болоод лэ:

— Манайхинайш тааруулhан ...эшхэрээд орошоно даа,—гэ- ...үшөөд наhанай механизатор ...жап Гармаев хүхилсэхэ юм. ... электро-хайшануудаа нэгэ ...р шалгана, хайшануудай эри ...адаха тошылынгаа шулуу ...улна.

— «Зэ» гүбди?

— «Зэ!» гэбэл зэл юм ааб даа: ...шын хадааhан хадагдаа, ха- ...юумэн бэлэн. Пункт үглөө- ... мүнөөшье хони хайшалхаар ... гэжэ тоолоходо болохо. Зай, ...үд, пункт заhалсаа хадаа хо- ...айшалалсахал болоболта даа, ...гэжэ Будажап Дашеевич нү- ...өө хэлэнэ.

— Хайшалхаа, хайшалха. Орен- ...ска аргаар хиргахабди.

— Битнай хайшануудыетнай ...адаад лэ үгэжэ байна бэзэб, ...ар хиргахаял мэдээрэйт. ...нь хайшалhан хадаа хүндэ ...ахаар бэшэ бээзт даа. Тии- ...шье хони хайшалха гээшэшни ...отойхон ажал юм. Мүнөөшни ...тэ шанга, ноохоной шанарай ... гээд шангахан асуултатай, ...лтатай байха. Тиигээшьегүй- ... аргагүй. Хаа хаанагүй, дээ- ..., доогуур, дабхарлажа хай- ...ад, хиргадаhа гаргаад, ноо- ... худхаад, таhара одоро та- ... байгаа hаа, мүртэй олзо до- ...абахагүйш,—гэжэ Будажап ...еевич залуу хүбүүдтэ хэлэ-

...нэ хүмнай Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой ... механизаторнуудай нэгэн ...жап Гармаев гээшэ. Механизатор гээшэ мүнөө сагта хүдөө ...агта урдаа хараха хүн гээшэ ... нүхэр Л. И. Брежнев хэлэ- ... байна. Тиигэхэдээ нүхэр ...жнев эгээл иимэ механизатор- ... тухай, Будажап Гармаевтал ... хүнүүд тухай хэлэhэн ёhо- ... Тэрэ хоёрдохи классай трак- ...ист, олон мэргэжэлтэй механи- ...р. Хорёод жэлдэ механизато- ...р ажаллажа байха зуураа, Бу- ...ап Дашеевич колхозой үйлэдбэриин hалбари бүхэндэ, зүгөөр хододоол эгээ харюусалгатай газарта хүдэлмэрилжэ байдаг. Хабар болоходо газар хахалха, сеялкэ шэрэхэ, тиигээд ноохо хайшалалгын агрегадай начальнигаар ажаллаад, комбайнаа заhажа, намар таряагаа хадаха. Һүүлээрнь тэжээл буйлуулха, бэлэдхэхэ цэхые даажа, бүхэли үбэлдөө ажаллажа гарадаг. Мүн зарим жэлнүүдтэ үбhэ хуряалга, силос даралгада, модо бэлэдхэлгэдэ ябалсадаг.

Ямаршье ажалда ябахадаа нүхэр Гармаев коммунистын жэшээ харуулжа, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой полинууд дээрэ ороохо таряанай баян ургаса ургуулагдажа, таряа хуряалга дээрэ социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрээ hэн. Мүрысөөнэй гуримаар хадаа түрүүлhэн хүн Эхэ оронойнгоо баруун захын томо томо хото городуудаар аяншалгада гараха түлөөhэгүй путёвкоор шагнагдаха ёhотой hэн. Энэ зол шударгы механизаторта тудажа, намар Будажап Дашеевич Ригэ, Таллин, Ульяновск, Волгоград гэхэ мэтын городуудаар үзэсхэлэнтэ, дурасхаалта газарнуудаар ябажа ерээ. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаад, шэнэ табан жэлдэшье түрүү hуурияа тэрэ алдангүй ябахань лабтай.

Тиигээд үбэлэй hаранuудта, хабарай эхеэр малай тэжээл буйлуулаад, хабарай полевой хүдэлмэридэ hайнаар ажаллажа гараба.

Һүүлэй үедэ паар хахалжа байhанаа баhал урда мэтэ ноохо хайшалалгын агрегадай начальнигаар табигдажа, пунктаяа, агрегадаа түгэс бэлдээ.

Мүнөө жэл колхоз хонидой ноохо хайшалалгые хахад hараhаа удаан бэшэ болзор соо дүүргэхэ зорилго табяа. Байгша ондо ноохо хайшалалгын шанарта онсо анхарал хандуулагдаха юм.

Июнь hарын тэнгээр олон хоног соо үргэлжэлhэн хии бараанай hүүлээр колхоз хонидойнгоо ноохо хайшалжа захалхань. Түрүү механизатор Будажап Гармаев мүнөө жэл урдынхидаал адли агрегадаа hаадгүйгөөр хүдэлгэхэ байhаниинь найдамтай.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ, манай корр.

ХАХАД ЖЭЛЭЙНГЭЭ ДААБАРИ ДҮҮРГЭБЭ

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон Эхэ ороноймнай ажалшад бага гаргашатайгаар hайн шанартай продукци улам ехээр гаргахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлжэ байна. «Забайкаллес» комбинадай модошод шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрhөө габшагайгаар хүдэлнэ. Эдэнэр ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, шэнэ онол арга үйлэдбэридөө олоор нэбтэрүүлнэ. Хамаг техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг болоо. Энээнэй ашаар модо бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Үдэр хоногой ошохо тума ажалай түрүүшүүл улам олошорно.

Һүүлэй үедэ Худанай леспромхозой модошод габшагай шангаар хүдэлжэ байнад. Эдэнэр модо бэлэдхэхэ даабаряа hара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Шэнэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн Москва, Ленинград хотонуудай ажалшадай гаргаhан hайн hайхан үүсхэлые эдэнэр халуунаар дэмжэжэ, жэлэйнгээ даабари декабриин 25-да дүүргэжэ, даабариhаа гадуур 5 мянган кубометр модо бэлэдхэхэбди гэhэн социалис уялга абаhан юм. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула мастерска участогууд, бага комплексно бригаданууд, автомашинын экипажнууд мүрысэн хүдэлжэ байнад. Эдэнэр 125 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ даабари июнийн 20-до амжалтатайгаар дүүргэжэ, hарын дүүрэтэр үшөө 5 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шиндэнхэй.

Ажалай эрхим жэшээ харуулдаг түрүү модошод эндэ олон. П. И. Павлов, П. Е. Коновалов, В. П. Костелев гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригаданууд халаан бүриингөө даабариhаа гадуур 10—15 кубометр модо бэлэдхэнэ. Модо отолдог Михаил Иосифович Паршаков олон жэл соо ойдо хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болонхой. Үнгэрhэн табан жэл соо ехэ модо бэлэдхэжэ, гүрэндөө тушаагаа. Энээниень парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, hаяшаг Ленинэй орденоор шагнаhан байна. Гүрэн түрынгөө дээдын хайра шагналда хүртэhэн хүдэлмэришэн шэнэ табан жэл соо бүришье габшагайгаар хүдэлхые эрмэлзэнэ. Иимэ ажалша хүнүүдэйнгээ оролдолгоор лэ Худанай леспромхоз хахад жэлэйнгээ даабари аяар арбан үдэрөөр уридшалан дүүргэжэ шадаба. Эдэнэр саашадаашье иимэ габшагайгаар хүдэлхөөр шиндэнхэй.

Н. ТЮРНЕВ.

НҮХЭДТӨӨ ХҮНДЭТЭЙ

Харьялан урдадаг Хёлго голой эрьедэ хүжэ ногоон талын дунда Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермэ оршодог юм.

Тус фермэдэ олон жэлдэ таhалгаряагүй хүдэлhэн, гансашье колхоздоо бэшэ, бүхы Сэлэнгын аймаг соогоо суутай болоhон hаалишад олон. Тэдэнэй нэгэн Лидия Дамбаевна Дылыкова болоно.

Энэ hаалишан нёдондо, наймадахи табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ хаража байhан бүхы 18 үнеэдhээ хамта 50,3 мянган килограмм hү hаажа, даабаряа 133 процент дүүргээд, аймагай бүхы hаалишадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ хоёрдохи hуури эзэлээ. Лидия Дамбаевна гансашье өөрынгөө урдахи ажал хараад ябадаггүй, бүхы фермынгээ амжалтатай байхын түлөө оролдодог эрхим ажалаараа нүхэдтөө жэшээ харуулдаг байна. Байгша оной үнгэрhэн таба hарада Лидия Дылыкова үнеэн бүриhөө 1435 килограмм hү hаанхай, тэрэ тоодо май соо үнеэн бүхэнhөө 325 килограмм hү абаа юм.

— Хура бороошье яhала хаhа соогоо орожо, бэлшээриин ногоон hайн гараа. Юрэдөөл июнь, июль hарада hү бүри ехээр hааха аабзабди гээд hанагшаб,—гэжэ нүхэр Дылыкова хөөрэнэ.

В. САМБУЕВ.

Трактористнуудай hорилдоон

МУХАР ШЭБЭР. (Манай корреспондент). Июнийн 22-то «Забайкалец» совхоздо газар хахалалгаар аймагай трактористнуудай hорилдоон боложо үнгэрөө. Эндэ «Путь Ленина» колхозhоо бэшэ бүхы ажахынуудай 22 тракторист хабаадаа.

Һорилдооной дүнгээр гусеничнэ тракторта хүдэлэгшэдэй дундаhаа аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ «Одон» совхозой тракторист Геннадий Иннокентьевич Кашин хүртөө. Мөөртэй тракторта хүдэлдэг трактористнуудай hорилдоондо «Забайкалец» совхозэй тракторист Алексей Алентьевич Родионов шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Петр Кузьминов Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто хүдэлжэ эхилhээр удаан болоогүй байбашье, ажалшадай дунда нилээд хүндэтэй болонхой. Тэрэ халаан бүриингөө даабарие 120 процент дүүргэнэ. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Кузьминов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Студентнүүдэй барилгын отрядуудай зэргэдэ ябалсажа, промышленна, хүдөө ажахын, соёлой-ажаhуудалай барилгануудые бодхоосоходоо габшагайгаар ажаллаhанайнь. эрхимээр hураhанайнь, ниитын хүдэлмэрие ехээр хэhэнэйнь түлөө студентнүүдэй барилгын отрядуудта хабаадахадаа эгээн лэ ехээр шалгарагшад СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1971 оной июнийн 25-най Указаар шагнагдаа.

«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор 50 хүн, «Ажалай габьягай түлөө» медаляар 223 хүн, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар — 227 хүн шагнагдаа.

Тэрэ тоодо **Буряадай АССР-hээ** Зүүн-Сибириин технологическа институдай студент **Сандаков** Олег Мижитдоржиевич «Ажалай габьягай түлөө» медаляар, Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй hурагша **Есипов** Николай Дмитриевич, Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдай студент **Маслова** Лариса Фоминична «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаа.

ВЦСПС-тэ

Ниитынгээ мал ажалда тэжээл бэлэдхэлгэдэнь колхоз, совхозуудта туhаламжа үзүүлхэ талаар Москвагай областиин ажалшадай, Москва городой предприятинууд болон организацинуудай коллективүүдэй үүсхэл тухай асуудалые ВЦСПС-эй Президиум өөрынгөө заседани дээрэ хаража үзөө.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Москвагай областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэрие саашадань дэбжээхын, шэнэ түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө ажахын гол шухала продукциие, илангаяа мал ажалай продукциие, нилээд ехээр абахын ба бэлэдхэхын тулада хэмжээнүүдые абана гээд баталан абаhан тогтоол соонь тэмдэглэгдэнэ.

Энэ оной июнийн 19 ба 20-до область дотор тэжээл бэлэдхэлгээр олон зоной хабаадалгатай субботник, воскресник үнгэргэгдөө. Колхоз, совхозуудай ажалшадта туhалхын тулада городуудай, хүдэлмэришэнэй тосхонуудай, Москва шадарай hуурин газарнуудай 100 мянга гаран ажалшад, шефскэ туhаламжа үзүүлдэг Москва городой предприятинуудай, организацинуудай коллективүүд ерээ.

Тэжээл бэлэдхэлгээр олон зоной хабаадалгатай субботнигуудые болон воскреснигүүдые эмхидхэлгээр, мал ажалда тэжээл элбэгээр бэлдэхэ үндэhэ hуури байгуулха талаар бусад хэмжээ абалгаар Москвагай областиин городууд болон тосхонуудай ажалшадай, Москвагай предприятинуудай шефскэ туhаламжа үзүүлдэг коллективүүдэй патриотическа үүсхэлые ВЦСПС-эй Президиум hайшаагаа. Энэ үүсхэл бүхы хэмжээгээр дэмжэхыень, городууд болон тосхонуудай ажалшадай ба хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри хаа хаанагүй эмхидхэхыень тэжээл бэлдэн нөөсэлхэ олон зоной хабаадалгатай субботнигууд болон воскреснигүүдые бэлдэлгэ ба үнгэргэлгэдэ сэхэ хабаадалсахыень профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүдтэ hанамжалан дурадхагдаа. Субботнигууд болон воскреснигүүдэй үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал бии болгохо хэмжээнүүдые ажахын органуудтай хамта абаха; тэжээл бэлдэлгээр hайн үрэ дүн туйлаhан ажалшадые магтан урмашуулха хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

(ТАСС).

Эрхимүүдтэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаба

Ороной комсомольско организацинууд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. «Табан жэлэй турша соо залуушуул габшагайгаар ажаллаха, шадабари ба үүсхэл гаргаха» гэhэн уряатай залуушуулай олониитын патриотическа хүдэлөө дэлгэрүүлээ. Залуушуулай ажал ба hуралсалда ниитэ-политическэ эдэбхиие дээшэлүүлгэдэ амжалтануудые туйлажа, олон комсомольско организаци совет залуушуулай үдэрые угтажа байна. 1971 оной түрүүшын хахадта хэгдэhэн хүдэлмэриин дүнгүүдээр хэдэ хэдэн комсомолой организацида ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг олгохо тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретариат тогтоол гаргаа.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ амжалта туйлаhанайнь түлөө: Белоруссиин, Латвиин, Узбегэй, Украинын республиканска, Москвагай городской, Красноярска, Хабаровска хизаарай, Горьковско, Ленинградска, Липецкэ, Московско, Пензенскэ, Ульяновска ба Яхадай областной комсомольско организацинуудта тугууд олгогдоо.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө комсомолшууд, бүхы совет эдир хүбүүд, басагадай тэмсэл бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түсэбтэ табан жэлэй нэгэдэхи жэлэй даалгабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулха найдабари ВЛКСМ-эйЦК-гай тогтоол соо элирхэйлэгдэнхэй.

(ТАСС-ай корр).

„Салют" гэжэ залан жолоодогдодог научна станци ниидэлгээ үргэлжэлүүлhээр

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОДОГ ЦЕНТР. (ТАСС.) **Замбуулинай ниидэлгын программые дүүргэлгын үедэ «Эра» гэжэ олон үүргэ дүүргэдэг аппаратурые хэрэглэн июнийн 16-да эхилhэн туршалганууд үргэлжэлүүлэгдэhэн байна.**

Телеметрическэ информациин мэдээнүүдэй, экипажай командир нүхэр Добровольскиин элидхэлэй ёhоор космонавтнуудай бэе hайн. Станциин таhагууд соохи эрхэ байдал хэм хэмжүүр соогоо. Июниин 25-да Москвагай сагаар 13 часта «Салют» гэжэ залан жолоодогдодог научна станци дэлхэйе 294 дахин тойроо.

ДОЛООН ХОНОГООР УРИДШАЛААБДИ

Манай Шулуутайн леспромхозой коллектив табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй даабарие болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн Москва, Ленинград городуудай ажалшадай үүсхэлые халуунаар дэмжэhэн. Тиигэжэ модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ даабари декабриин 25-да дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 10 мянган кубометр модо гүрэндөө тушааха гэhэн социалис уялга хамтынгаа суглаан дээрэ баталан абаhан юм. Эдэ зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула манай модошод бии байгаа арга боломжонуудые хүсэд хэрэглэхэ гэhэн шухала үүргэ урдаа табинхай.

Мастерска участок, бага комплексно бригадануудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тиин манай коллектив hара бүри модо бэлэдхэхэ даабаряа холо үлүүлнэ. Бидэнэр хахад жэлэйнгээ даабари долоон хоногоор уридшалан дүүргэжэ, июнь hарын барагдатар үшөө 10 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шиидэнхэйбди. Манай леспромхозой модошод хахад жэлэй даабариhаа гадуур 500 мянган түхэригэй продукци худалдаhан байха юм. Туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхахын тула манай леспромхозой модошод улам габшагайгаар ажаллажа байна. Эдэнэр шэнэ табан жэлэйнгээ нэгэдэхи жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэл байха.

Ю. МОКЕЕВ, Шулуутайн леспромхозой директор.

НАУЧНА ЕХЭ ЗҮБЛӨӨН ДҮҮРЭБЭ

Зүблөөнэй июнийн 25-най үдэшын заседани дээрэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлөө. РСФСР-эй Госпланай территориальна таhагай начальнигай орлогшо, экономическа эрдэмэй кандидат **Н. М. Сингур,** СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин экономико болон промышленна үйлэдбэри эмхидхэхэ институдай секторые даагша, географическа эрдэмэй кандидат **М. К. Бандман,** СССР-эй Госпланай таhагай начальнигай орлогшо **В. С. Варламов,** Москвагай Гипрогоринститудай главна экономист **Е. И. Перцик,** СССР-эй Госпланай дэргэдэхи комплексно асуудалнуудай институдай секторые даагша **Г. П. Каболковский** үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлэhэн байна.

Территориальна түсэб зохёолгын болон нютаг нютагай (регионой) экономико хүгжөөлгын гол шухала асуудал зүбшэн хэлсэхэ эрдэмтэдэй зүблөө үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ **А. Г. Аганбегян** түгэсхэлэй үгэ хэлээ,зүблөөндэ хабаадагшадай асуудалнуудта харюусаа.

Республикын партийна, совет, ажахын органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэhэн эрдэмтэдэй научна энэ зүблөөндэ 430 хүн хабаадалсаба. Тэдэнэр 100 гаран организаци, научна эмхи зургаануудай, научно-шэнжэлгын институдууд, түсэблэлгын органуудые түлөөлhэн байна.

Территориальна, hалбаринуудые хүгжөөхэ hалбаринууд хоорондын түсэблэлгын болон нютаг нютагай экономико хүгжөөлгын олон шухала зорилго, онол арга, шиидхэгдэхэ ёhотой олон асуудалнууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эндэ хэгдэhэн элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ 80 гаран хүн хабаадалсаа.

Эрдэмтэдэй зүблөөнэй түгэсхэлэй заседани дээрэ тусхай резолюци баталагдан абтаа.

ЭКОНОМИЧЕСКА ГОЛ ЗОРИЛГО

Совет арад зоной материальна болон культурна байдалай хэмжээ дээшэлүүлхэ гэһэн юһэдэхи табан жэлэй гол зорилго бэелүүлхын тула арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ ехэ шухала гэжэ табан жэлэй түсэб тушаа партиин XXIV съездын Директивэнүүд, съезд дээрэ нүхэд Л. И. Брежневэй, А. Н. Косыгинай хэлэһэн элидхэл дотор онсо тэмдэглэгдээ.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ шухала тухай урданьшье заагдадаг һэн. Парти болон совет правительство экономико хүгжөөхэ зүйлнүүдые бүхы шатануудта ажахыгаа зүбөөр, экономическа ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэхэ тухай ходо һануулжа байгаа. Энэ асуудал хүгжэлтымнай мүнөө үедэ илангаа шухала болонхой.

Манай орон түгэлдэр хүгжэнги индустри байгуулаа, экономическа талаараа бата бэхи шадалтай болоо. Тиигэжэ арад зоной материальна, культурна байдал һайжаруулха үндэһэ һуури байгуулагдаба. Гэхэтэй хамта шэнэ табан жэлэй гол зорилго дүүргэхын, арад зоной ургажа байгаа эрилтэ хангахын тула материальна үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ шухала. Арадай ажахын улам саашаа хүгжэхэтэй хамта научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ эрилтэ табигдана. Үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха, томо предприятинуудые бариха гэһэн хараа зам баримталангүйгөөр, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоо. Тиихэдээ худэлмэришэдэй тоо олошоруулангүйгөөр, материал, хэрэгсэл, гол фондуудаа ашаг ехэтэйгээр хэрэглэнэй ашаар научна болон техникын түйлалтануудта үндэһэлэнэй, үйлэдбэриие хүгжөөхэ шухала гэжэ заагдана.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын гол шэглэл юуб гэхэдэ, ажал болон материальна гаргашануудые бүхы аргаар хорооһо, тиихэтэй хамта совет общество хэрэгтэй һайн шанартай продукци бүри ехээр бүтээн гаргаха гэһэн шэглэл баримталгада. Ажалай бүтээсэн хэды зэргээр дээшэлһэниинь ниигэмэй үйлэдбэриин ашаг үрэ элирүүлнэ. Харин арадай ажахын ашаг үрые хэр ехээр дээшэлһэниие, ямар хэмжээндэ байһаниие элирүүлэн харуулдаг ондоо зүйлнүүд бии юм.

Ниитын бүхы үйлэдбэри дээрэ мүн тэрэшэлэн союзна республика дотор абажа харахада, **энэнь национальна доходой ургалтаар** тодорхойлон элирүүлэгдэдэг. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые арьбалха, продукци бүтээн гаргалгые ехэдхэхэ бүри национальна доход дээшэлдэг гээшэ. Харин арадай ажахын ондо ондоо һалбари, нэгэдэл, предприяти гү, али экономическа район абажа харахада, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ ондоо зүйлнүүдээр тодорхойлогдоно. Тэдэнь иимэ юм.

Ажалай бүтээсэ. Энэнь нэгэ худэлмэришэн бүхэндэ хубаахада валовой, худалдагдаһан хэды зэргын продукци бүтээгдэһэнэй зэргээр элирүүлэгдэдэг. Республикымнай промышленностьда үнгэрһэн табан жэлэй хугасаада ажалай бүтээсэ 40 процентээр дээшэлһэн байна.

Фондуудһаа продукци абалга. Энэнь үйлэдбэриин гол гү, али эрьесын фондуудай жэлэй дунда зэргын үнэ сэнтэй сасуулхада, хэды зэргын продукци үйлэдбэрилэгдэһэнэй зэргээр тодорхойлогдодог. Үйлэдбэриин фондуудһаа продукци абалгын ехэ болохо бүри үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлхэ үшартай.

Продукциин үнэ сэн. Хэды зэргын гаргашын, худэлмэришэдэй хэһэн ажалай зэргээр энэнь элирүүлэгдэдэг. Продукциин үнэ сэн хямдаруулха бүри олзо доход абалга ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые элирүүлһэн эгээл тодорхой, согсолхы зүйл болоно.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ ямар харгы зам бии гээшэб?

Научно-техническэ дэбжэлтэ түйлаһанай, арадай ажахыда түрүү техникэ, технологи нэбтэрүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ ниитын ажал арьбалжа болохо юм. КПСС-эй XXIV съезд научно-техническэ дэбжэлтэ түйлаха асуудалда ехэ анхарал хандуулба. Энээнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай съезд зааһан байна. Шэнэ табан жэлэй үедэ национальна доходой ургалтын 80 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаха юм.

1971—1975 онуудай хугасаада материальна үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта урдын табан жэлэйхинүүдтэй сасуулхада, ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Хэрбээ 1961—1965 онуудта, 1966—1970 онуудта ажалай бүтээсэ дунда зэргээр 25—32 процент дээшэлһэн ёһотой. Хубаахада 1971—1975 онуудта 36—40 процентээр дээшэлхэ ёһотой. Худөө ажахыда урдын хоёр табан жэлэй үедэ ажалай бүтээсэ 18—35 процентээр дээшэлээ. Энэ табан жэлдэ 37—40 процентээр дээшэлхэ. Промышленна продукциин ургалтын 87—90 процентнь, худөө ажахын продукциин бүхы ургалта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаха болоно.

Партиин XXIV съездын табиһан энэ зорилгын ёһоор республикымнай промышленность, худөө ажахыда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шухала. Тодорхойлон харахада үзэхэдэ, шиидхэгдэхэ ёһотой олон асуудал элирэнэ гээшэ. Үнгэрһэн табан жэлдэ республикымнай промышленность бүхы дээрээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэбэшье, 50 предприяти энэ даабаряа дүүргэжэ шадаагүй юм. Энээнэй нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, ажалай саг дэмы ехээр гээгдэнэ. Ганса 1970 ондо республикын промышленностьда 230 мянган хүнэй ажалта үдэр гээгдэһэн байна. Олон предприятинуудта худэлмэришэд ехэ олоор һэлгэгдэнэ. Зарим предприяти, барилгын организацинуудта салин хүлһэнэй ургалта ажалай бүтээсын дээшэлһэнһээ һураггүй ехэ байгаа. Энэ экономическа ехэ тааруугүй байдал гээшэ.

Ажалай бүтээсые, мүн тэрэшэлэн үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ нэгэ гол арга зам юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин фонднуудые зүбөөр хэрэглэлгэ болоно. Энээн тухай партиин съездын Директивэнүүд дотор онсо заагдаа. Хэрбээ үйлэдбэриин гол фондуудай нэгэ түхэриг бүхэнһөө продукци абалгые нэгэ мүнгөөр дээшэлүүлбэл, орон дотор нэгэ жэлэй үргэдэ хэдэн миллиард түхэригэй продукци абажа болохо юм. Республикымнай арадай ажахын һалбари, предприяти бүхэндэ үйлэдбэриин фондуудые ашаг ехэтэйгөөр хэрэглэхэ арга боломжо бии ха юм.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ ондоо нэгэ арга зам юуб гэхэдэ, түүхэй эд, материал, түлишэ, электрын элшэ хүсэ арьбалалга болоно. Тиигэжэ хэдэн миллиард түхэригэй алмажа болохо юм. Хара металлай шудхалгада 18—20 процентээр, түлишэ, электрын элшэ хүсэ, түүхэй эд болон материал хэрэглэлгын нормо 7—10 процентээр бага болгохо гэжэ Директивэнүүд дотор хараалагдаа. Гаргашын нормо бага болгоһоной ашаар Директивэнүүд соо тодорхойлогдоһондо орходоо 1975 ондо 70 миллион тонно шулуу нүүрһэ, 50 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 40 миллион кибометр модо ехээр абажа болохо байна. Минеральна эд хэрэглэл комплексноор хэрэглэхэ мүн лэ ехэ шухала.

Партиин табиһан экономическа зорилго дүүргэхын, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула продукциин шанар эрид һайжаруулха эрилтэ табигдана. Һайн шанартай, бэхи, үни удаан саг соо ашаглагдаха промышленна продукци, хүдөө ажахын зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг болобол, арадай ажахыда ехэ аша туһатай байха юм. Энэ хадаа нэмэлтэ гаргашагүйгөөр продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэһэнтэй жэшээтэй болоно.

Жэшээлхэдэ, мүнөө үеынхиһөө хоёр дахин ехэ болзор соо хэрэглэгдэхэ автомашинын шинэ бүтээдэг болоо һаа, энэнь шинэ үйлэдбэрилгые хоёр дахин ехэ болгоһонтой адлирхуу гээшэ. Хара металлургида шудхалаагай шанар һайжаруулбал, 8 миллион тонно металл абалгатай жэшээтэй. Республикымнай «Электромашина» заводой хоёр серийн электродвигательнүүд эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэһэн байна. Удаан болзор соо ямаршье һаадгүйгөөр худэлдэг электродвигательнүүдые бүтээдэг болоһон заводой коллектив арадай ажахыда ехэ алмалта хэнэ гээшэ. Харин промышленна бусад зарим предприятинууд үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ иимэ арга зам хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. 1970 ондо республикымнай промышленностиин продукцида голодоһон байжа, 1,2 миллион түхэригэй гарза хэгдээ һэн.

Капитальна барилга һайжаруулбал, шэнэ барилгада зорюулагдаһан мүнгэ зөөри зүбөөр хэрэглэдэг болобол, арадай ажахын ашаг үрэ горитой ехээр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Партиин XXIV съезд капитальна барилгын мүнгэ зөөри, материал зүбөөр хэрэглэхэ, нэгэ доро олон барилга эрхилжэ, тэдэниие олон тээшэ үрихэгүй, барилгын болзор хороохо, өөрынь үнэ сэн хямдаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулба. Энэ зорилгые республикымнай капитальна барилгада шиидхэхэ мүн лэ шухала. Олон жэлэй туршада баригдадаг объектнүүдэй тоо эрид үсөөрүүлхэ эрилтэ табигдаа.

Арадай ажахын һалбаринууд хоорондын, һалбаринууд доторой бүридэл нарижуулан һайжаруулха шухала гэжэ партиин XXIV съездын Директивэнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ. Энэ табан жэлэй хугасаада үйлэдбэриин хэрэгсэл болон хэрэглэлэй зүйлнүүдые гаргаха хоорондохи илгаа усадхагдаха, хэрэглэлэй зүйлнүүд ехээр бүтээгдэхэ юм. Мүн техническэ дэбжэлтэ түйлаха үндэһэ һуури болохо һалбаринууд, түлишын-энергетическэ һалбари ехээр хүгжөөгдэхэ.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажахые зүбөөр хубаарилан хүгжөөхэ асуудал ехэ удха шанартай. Нютаг нютагай экономическа районуудай экономико зүбөөр тааруулан хүгжөөхэ шухала юм. Байгаалиин нөөсөөр баян, арга боломжоор ехэ оронойнгоо зүүн зүгэй районууд шэнэ табан жэлэй үедэ хурдан түргэнөөр хүгжэхэ болоно. Тэрэ тоодо Сибириин промышленность оролсонхой.

Дээрэ дурдагдаһан арга боложо, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ арга хэрэглэн, партиин табиһан экономическа зорилго бэелүүлжэ шадагдаха. Тиигэжэ тэрэнэй дүүргэлтэ эмхидхэлэй-экономическа талаһаа ехээр дулдыдаха юм. Тиимэһээ түсэблэлгын гурим, арадай ажахые хүтэлбэрилгэ нарижуулан һайжаруулха, үйлэдбэриие зүбөөр эмхидхэхэ эрилтэ табигдана. Партиин XXIV съезд ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ олон арга зам юуб хойлжо үгөө. Зорилго юуб гэхэдэ, арадай ажахын һалбари бүхэндэ эдэ арга замуудые зүбөөр хэрэглэхэ, партиин шиидхэбэри бэелүүлхын тула эдэбхи үүсхэл гаргаха хэрэгтэй болоно.

Г. РАДНАЕВ,
экономическа эрдэмэй кандидат.

ХЭХЭ АЖАЛНАЙ ЕХЭ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула нэн түрүүлэн тариалангдаа наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргаха, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалаа үргэлжэдэнь оньһожоруулха ба химиин түйлалтануудые, мүнөөнэй эрдэм наукын түрүү аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ байһанаа мэдэрнэбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай совхозой тарияашад даалаһан газартаа ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө нилээд оролдодог болоо гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мүнөө бригададамнай бүхыдөө 2866 гектар тариалангай газар даалгагданхай. Тэрэнэйнгээ 2130 гектарта эртын ороoһото ургамалнуудые, 400 гектарта обёос ба үлдэгшэ газартань зелёнко, кууэику, кукуруза тариһан байнабди. Жэл бүри тогтууритай баян ургаса хуряажа абахын тула нэн түрүүлэн газарайнгаа үрэжэл һайжаруулха гээшэ тариашан бүхэндэ мэдээжэ. Жэл бүхэндэ баян ургаса үгэдэг хүрьһэнэй шэмые тэрэ доронь бусаагаагүй һаа, газарайнгаа үрэжэл доройтуулжа магадгүй юм гэжэ мэдээжэ эрдэмтэд хэлэһэн байдаг. Энэнь юу тайлбарилнаб гэхэдэ, жэл бүри сабшалан, тариалангдаа наг шэбхэ ехээр гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа байгаагүй һаа, **үрэжэлтэй баян хүрьһэнэймнай ургасада шухала хэрэгтэй минеральна бодосуудынь дуухажа, ашаг шэмэнь буурана тээшэ.** Теэд ажахымнай тариашад-механизаторнууд энээниие хододоо хараадаа абажа, тариянайнгаа газарта шэбхэ гаргажа тарааха, минеральна үтэгжүүлгэ шадаал һаа түргэн саг соо оруулхые оролдодог заншалтай.

Урдандаа манай бригадада даалгагдадаг газар һанаһанда хүрэмөөр үтэгжүүлэгдэдэггүй байһан юм. Тиин һүүлэй жэлнүүдтэ наг шэбхэ зөөхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха тусхай агрегадууд эмхидхэгдэдэг болоо. Бидэнэр наг шэбхэ гол түлэб хабартаа, уһалхынгаа урдахана зөөжэ гарганабди. Зүгөөр зарим нэгэн намар гаргахада һайн гэжэ хэлэдэг. Энээниие ньшье буруушаалтагүй. Теэд бидэ энэ һанамжыень дэмжэхэ аад, намарай ургаса хуряалгын халуун хаһын зэргэшэдэг дээрэһээ яашье аргагүй байгдадаг. Наг шэбхэ хабар гаргахада муу бэшэ байһаниинь өөһэдымнай дүй дүршэлһөө тобшологдоно. Юуб гэхэдэ, хабар отара, гүүртэнүүдэй газаагуур обоологдоһон шэбхэ онгилон зөөжэ тараагаад, уһалхадамнай, шэмэ шүүһэниинь тэрэ дороо хүрьһэндөө шэнгэнэ гээшэ. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ургамалда хэрэгтэй минеральна бодосуудынь нара һалхинда хосорон арилдаггүй байна бшуу.

Хоёрдохёор, хабар, тарилгын урда тээ уһалхада трактор, машинануудай сүлөөтэй байдаг. Тиимэһээ энэ үедэ механизаторнуудай наг шэбхэ зөөжэ тарааха түсэбөө һаадгүй бэелүүлжэ шададаг.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хүдөө ажахыда, гол түлэб сабшалан, тариалангай үрэжэл һайжаруулгада химиин түйлалта үргэнөөр хэрэглэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдэһэниинь элитэ. Гэхэтэй хамта минеральна үтэгжүүлгэ жэл бүри оруулагдадаг тариалангай ургаса алишье талаараа ондоо байдаг юм. Зүгөөр бидэ һүүлэй жэлнүүдтэ уһалагдадаг тариалангдаа минеральна үтэгжүүлгэ оруулгые улам үргэдхэһэн байнабди. Тиигэһэмнай ороoһо тариянаймнай ургаса хараа байса һайжараа.

Минеральна үтэгжүүлгэ оруулхаһаа урда тээ хүрьһэнэйнгөө бүридэл агрохимическэ лабораторидо шалгажа үзэдэгбди. Хэрбээ азодоор гү, али фосфороор элбэг хүрьһэндэ дурсагдагша бодосуудые оруулбал, ургаса һайжарха бэшэ, бүри доройтодог шуу. Тиимэһээ минеральна үтэгжүүлгэ оруулдаг агрегадуудай тариалангайнгаа полинуудта азотно, фосфорно, калийна болон мочевинэ оруулхадаа тусхай картографиин ёһоор бэелүүлэгдэдэг.

Иигэжэ жэлһээ жэлдэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулгаяа улам үргэдхэһэнэймнай ашаар ороoһо тариянай болон хартаабха, кукурузын баян ургаса абтадаг болонхой.

Тарилгын урда тээ, мүн ургасын һаял үндэһэлжэ байха үеэр шииг нойтоной биратай ородоггүй байһыень хараадаа абан, намарһаа эхилжэ, газараа шииггүүлхые оролдонобди. Гадна манай бригадада 240 гектар шэниисын газар уһалагдадаг.

Наг шэбхэ ехээр гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулан, саг болзортонь һайса уһалхынгаа хажуугаар тарилгаяа агрохимическэ заабаринуудыень хазагайруулангүй, зүбөөр үнгэргэхэ гээшэ ороoһо тариянай, үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса абалгын үшөө нэгэ зайлуулашагүй хани гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Үнэхөөрөөшье газар элдүүрилгэ ургаса дээшэлүүлгэдэ горитойхон нүлөө үзүүлдэг. Ажахын мэргэжэлтэ, механизатор бүхэн нютагайнгаа сагай уларилай хубилалтые, мүн хүрьһэнэйнгөө шанар шэнжые хараадаа абан, газараа хахалдаг, борнойлдог гээшэ. Тиимэһээ бидэшье энэ гурим һайн баримталдаг байнабди.

Газар гээшэмнай шанар шэнжынгээ талаар олон янзын байдаг. Заримдаа элһэлиг зөөлэн гү, али шабартай уһабхишье байха. Үгышье һаа, хатуу хүрьһэн дайралдадаг. Тиимэһээнь газараа бүлэг бүлэгөөрнь хубаарилжа, мүнөөнэй агротехникын заабаряар элдүүрилнэбди. Гадна тариянайнгаа газар хахалжа, борнойлходоо, хүрьһэнэйнь һалхинда үлеэлгэн нуража муудахагүйе хараадаа абанабди.

Газар хахалха, тарилгада бэлдэхэ гээшэ тиимэшье хялбар хэрэг бэшэ ааб даа. Трактористнуудайнгаа намар, хабарай сагта газар хахалалгадаа голодоһо гаргахагүйн тула агротехническэ ёһо гуримуудтай танилсуулнабди. Юуб гэхэдэ, энээнһээ урдань муугаар хахалагдаһан газараа дахин хахалхыень даалгагдадаг гуримтай байһан юм. Шииг нойтоор хомор манай эндэхи эрхэ байдалда хэдэн удаа газарайнь хүрьһэ урбуулжа, суглараа болоһон шииг нойтыень алдаха гээшэ лашье таарахагүй гэжэ механизаторнуудай һайн мэдэдэг болонхой. Тиимэһээ газар хахалалгын үедэ голодоһо гаргагшадтай эрид шангаар тэмсэнэбди.

Бидэ тария хуряалгынгаа түлэг ябажа байхада, намарай паар ехээр хахалхые оролдодогбди. Ушарынь хадаа **намар** хахалагдаһан газар шииг нойтоор элбэг байдаг, элдэб бог үбһэн багаар ургадаг шуу. Хоёрдохёор, ехэнхи газараа намар элдүүрилхэдэ, хабартаа тарилгаяа түргэн саг соо үнгэргэхэ аргатай байгдана. Нёдондо механизаторнуудай шэниисэ, кукурузынгаа полиин ехэнхи хубиие намартаа хахалһан байжа, энэ хабараймнай тарилга хараалагдаһан болзортоо дүүргэгдээ.

Бидэ 1500 гектарта шэниисэ хэрээһэлэн тариһан байнабди. Гадна дүрбэн полиин севооборот хэгдэдэг юм. Тэрэшэлэн тариһан ургасаяа бог үбһэнһөө, хорхой шумуулһаа хамгаалха худэлмэри үргэнөөр ябуулдаг байнабди. Хэрбээ тарижа дүүргэһээр захадань дүтэшье ошонгүй байбалнай, хэһэн ажалаймнай дүн хооһоор хиидэ һалашаха байна бшуу. Тиимын тула тарилгаяа үнгэргөөд, бултайжа эхилхэтэйнь сасуу самолёдоор хорон сасагдана. Мүн тиихэдэ тракторай хойно тусхай түхеэрэлгэтэй машина шэрэжэ энэ худэлмэри ябуулнабди.

Эгээл мүнөө бог үбһэнтэй, ургасын хоротонтой тэмсэхэ саг тулажа ерээд байна. Хабарһаа нааша хура бороогүй байһан аад, һүүлэй эдэ үдэрнүүдтэ унаһан шииг нойтондо элдэб үрмэдэһэн, шүдэр үбһэн бүшмэгөөр ургажа эхилхэнь. Тиихэдэ хорхой шумуулнуудшье элбэгжэхэнь гээшэ. Иигэд гээд лэ хэдэн үдэрһөө эхилжэ, ургаса хамгаалха худэлмэримнай түлэг эхилхэнь.

Жэл бүхэндэ иигэжэ оролдоһонойнгоо ашаар гектар газарайнгаа ашаг шэмые улам дээшэлүүлнэбди. Жэшээлбэл, үнгэрэгшэ жэлэй хабар, зун сагай уларилай хэды тогтууригүй байбашье, бригадымнай механизаторнууд гектарай дунда зэргээр 15 центнер шэниисэ хуряажа абаһан байна. Харин энэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гектарай 16 центнер ороoһо хуряахаар хараалагдана. Энэ зорилгоёо саг доронь бэелүүлхын тула мүнөөнһөө оролдожо байһамнай хэндэшье мэдээжэ аабза.

П. СЛЕПНЕВ,
Социалис Ажалай Герой,
Бэшүүрэй совхозой тракторно-тариян ажалай бригадын бригадир.

АЙМАГТАА АЛДАРТАЙ

Зэдын аймагай колхоз болон совхозуудай һаалишад, мал адуулагшад зунай дулаан сагта һү һаалияа дээшэлүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байна. Аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй һаалишан Дарья Хабаргина, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой суута һаалишан Дулмажап Самбуевна Балданова гэгшэд эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр байгша ондо даажа абаһан үнеэн бүриһөөн 3 мянган килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилготой. Тэдэнэр абаһан уялгаяа амжалтатай дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дарья Хабаргина, Дулмажап Балданова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ГОРНЯГУУД БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

ТУЛА. (ТАСС-ай корр.). Москва шадарай бассейнэй горнягуул нүүрһэ малтан абаха графигаа неделеэр уридшаланхай. Москвагайхидһаа жэшээ абан, тэдэнэр жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, миллион хахад тонно түлишэ даалгабариһаа гадуур үгэхэ гэжэ шиидэә. Энэ уялгынгаа ёһоор 900 мянга гаран тонно нүүрһэ малтаад байна.

Москва шадарай горнягууд ажалай бүтээсые шууд дээшэлүүлнэ. Июнь һарада тэрэнь нэгэ жэлэй урда тээхидэ орходоо найма шахуу процентээр ехэ болоһон байха.

КОСМОНАВТ ОДЕССЫН ХҮНДЭТЭ ГРАЖДАНИН БОЛОБО

ОДЕССЭ. (ТАСС-ай корр). Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ залан жолоодогдодог түрүүшын научна станциин командир Добровольский Георгий Тимофеевичтэ «Герой-город Одессын хүндэтэ гражданин» гэһэн нэрэ зэргэ ажалшадай депутадуудай Одесскэ городской Соведэй сесси олгоһон байна.

ЛЭП-750 ГЭЖЭ ЭЛЕКТРОМАГИСТРАЛИИН ТҮРҮҮШЫН ПРОЛЕТ

ДОНЕЦК. (ТАСС). Донбасс Баруун Украина хоёрой хоорондохи 750 мянган вольт напряженитэй электромагистралиин нэгэдэхи пролёдые түхеэрэлгэ түгэсхэгдэбэ. Иимэ напряженитэй ба мянга гаран километр утатай переменнэ тогой лини Европодо анха түрүүнээ баригдажа байна.

РОССИН НОМУУД

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.). «Россин номууд» гэһэн нүүдэл выставкэ профсоюзуудай шэнэ ордон соо нээгдээ. Республикын хэдэн лэлэй 50 газарта барлан гаргагдаһан 1500 ондо ондоо нэрэтэй номууд выставкэдэ табигдаһан байна. «Ленинэй һургаалай илан мандалга» гэһэн выставкын гол бүлэгтэ В. И. Ленинэй зохёолнууд, вождиин ажабайдал ба ажал ябуулга тухай номууд табигданхай. Ленинэй парти тухай, Ильичэй захяа заабаринуудые бэелүүлгэ тухай номууд эндэ мүн лэ табигдаһан байха юм. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ совет арадай гаргаһан ехэ габьяада выставкын зарим хубинь зорюулагдана.

Выставкэ Алас-Дурна зүгтэ нээгдээ хадаа нээгдээб гэхэдэ, республика дотор мэдээжэ болоһон Хабаровск, Алас-Дурна зүгэй, Магаданай номой хэблэлнүүд эндэ хүдэлдэг байна бшуу. Хабаровскын хэблэлэй номуудай тематика угаа олон янзын.

«ЗАМБУУЛИНАЙ БАЙШАН» ТУХАЙ ВЫСТАВКЭ

КАЛУГА. (ТАСС-ай корр.). Космонавтикын гүрэнэй К. Э. Циолковскиин нэрэмжэтэ музейдэ ороһон олон тоото хүнүүд эндэ нээгдэһэн выставкэдэ анхаралаа хандуулна. Тус выставкэ дэлхэй тойрон дабшадаг станциие байгуулгада зорюулагдаһан байха юм.

Стенднүүд дээрэнь К. Э. Циолковскиин научна зохёолнууд табигданхай. Наран шадарай замбуулинай дайдые хүнэй мэдэлдэ оруулха научна программые ородой агуу ехэ эрдэмтэ зохёолнууд соогоо найруулан хэлэһэн байгаа.

Выставкэдэ табигдаһан фотозурагууд ба бусад материалнууд Циолковскиин һанал бодолой бэелүүлэгдэжэ байһые харуулна. Замбуулинай онгосонуудай залгалдалга, дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ залан жолоодогдодог түрүүшын научна станциин ниидэлгэ энээндэ жэшээ болжо үгэнэ.

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХҮНДЭТЭ УЯЛГА

ЛЕКТОРЭЙ ХӨӨРӨӨН

Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэри доро бүхы совет арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшадшье, наймадахи табан жэлэй туршада асари ехэ амжалта түйлаһан байна. Ленинскэ ойн баярай жэлдэ манай ороной ажалшад политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда ажаллажа, амжалтаяа улам арьбадхаа. Ороной экономико саашадань хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй XXIII съездын хараалһан Директивэнүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэә.

1970 оной октябриин 2-то Бакуда болоһон Азербайджанай ССР-эй ойн баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Манай орон дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, социалис экономикые, наука, культурые хүгжөөхэ, совет арадай ажабайдал һайжаруулха талаар шэнэ ехэ амжалтанууд түйлагдаа гэжэ баталан хэлэхэдэ болоно».

Парти болон правительство ороной экономико хүгжөөхэ, бэеэ хамгаалха хүсые бэхижүүлхэ гэһэн орёо зорилгонуудые бэелүүлхэтэйгээ хамта ажалшадай ажабайдалай хэмжээе улам дээшэлүүлжэ шадаһан байна.

КПСС-эй XXIV съезд юһэдэхи табан жэлдэ экономическа үшөө ехэ илалта түйлаха түсэбүүдые хараалжа, совет арадые зоригжуулаа.

Наймадахи табан жэлэй үедэ совет арадай түйлаһан амжалтые эли тодоор харуулхын тула иимэ жэшээнүүдые абажа харая. СССР-эй промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1966—1970 онуудта 1,5 дахин ургаа. Наймадахи табан жэлдэ промышленна продукци үйлэдбэрилхөөр хараалһан бүхы түсэбүүд дүүргэгдээ. Советскэ Союз 1970 ондо 740 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилөө гэхэ гү, али энэнь Англи, Франци, Баруун Германи, Итали гүрэнүүдэй хамтадаа үйлэдбэрилһэн электрын элшэ хүсэнтэй адли болоно. Нефть, газ абаха, булад хайлуулха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ.

«Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ» гэжэ КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд соо бэшээтэй һэн. Энэ даабари мүн лэ дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада, долоодохи табан жэлтэй сасуулбал, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 20 процентээр дээшэлээ. Манай ороной бүхы тариашад 1969 ондо 55,5 миллион тонно ороoһо хуряаһан юм, харин 1970 ондо РСФСР-эй, Украинын, Казахстанай — оройдоол гурбан республикын тариашад 70 миллион тонно ороoһо гүрэнэй амбаарта оруулһан байна.

Капитальна барилгын хэмжээн жэлһээ жэлдэ ургана.

Эрдэм наука, техникэ урагшатайгаар хүгжөө. Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар манай ороной эрдэмтэд болон техникүүдэй хэдэг худэлмэри эрдэм наукын хүгжэлтые эли тодоор гэршэлнэ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ 200 шахуу элдэб аппарадууд табигдаа, планетэнүүд хоорондын станцинууд ниидхүүлэгдээ, «Луноход-1» гэжэ автомат станци һарын нюрууу дээгүүр аяншална. Замбуулиниие шэнжэлхэ талаар түйлагдаһан амжалтанууд манай эрдэм наукын, техникын ехэ арга боломжонуудые харуулна.

Наймадахи табан жэлэй нэгэ онсо зүйлынь гэхэдэ, 1966—1970 онуудта национальна доход 40 процентээр ургаа (Директивэнүүдэй ёһоор 38—31 процентээр ургаха гэжэ хараалагдаһан байгаа).

Табан жэлэй турша соо хүн бүхэнэй бодото олзо доход 33 процентээр ургаа.

Буряадай республикын ажалшад наймадахи табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ мүн лэ хубитаяа оруулһан байна. Республикымнай промышленна предприятинууд наймадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо холо урид — 1970 оной декабриин 11-дэ сүм дүүргээ һэн. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн табан жэлэй туршада 1,6 дахин ургаа. Промышленна продукциин ургалтын 80—90 процент ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар түйлагдаһан юм.

Манай республикын промышленна предприятинуудай үйлэдбэрилэн гаргаһан продукци Советскэ Союзай бусад хизаар болон областьнуудта эльгээгдэхэһээ гадна, харин 37 гүрэндэ эльгээгдэнэ. Энэнь манай республикада үйлэдбэрилэгдэдэг промышленна продукциин үндэр дээдэ шанарые гэршэлнэ бшуу.

Техническэ дэбжэлтые хурдадхахада нүлөөлдэг һалбаринууд эршэтэйгээр хүгжөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын промышленностиин продукци үйлэдбэрилэн гаргалга һүүлэй табан жэл соо 2 дахин, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ —1,5 дахин дээшэлээ. Хүнгэн промышленность мүн лэ хурдан түргэнөөр хүгжэжэ үргэлжэлөө.

Республика дотор капитальна барилгада мүнгэ һомололго табан жэл соо 1,4 дахин ургаа. Прибор бүтээлгын завод, Харанхын шаржуулгын фабрика, силикатна хирпиисын завод, Элхиин автомашина заһабарилгын завод, Холбоолжоной карьер һүүлэй жэлнүүдтэ шэнээр бодхоогдоһон байна. Тиихэдэ «Электромашина», «Теплоприбор» заводууд, нариин сэмбын фабрика шэнэдхэгдээ.

Республикын хүдөө ажахы урагшатайгаар хүгжөө. Хүдөө ажахын продукци худалдажа абаха сэн нэмээхэ, капитальна барилгада мүнгэ ехээр һомолхо, хүдөө ажахые техникээр һайнаар хангаха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан хэмжээнүүд хүдөө ажахын саашадаа хүгжэлтэдэ ехээр нүлөөлөө.

Республикымнай ажалшад хүдөө ажахын продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ болзорһоо урид дүүргээ. Жэшээлхэдэ, гүрэндэ ороoһо худалдаха табан жэлэй түсэб 108 процент дүүргэгдэһэн. Мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаха гүрэнэй түсэбүүд мүн лэ үлүүлэгдээ.

Арад зоной байдал, ажаһуудал улам һайжараа. Наймадахи табан жэлэй туршада 1 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтөө, олон һургуулинууд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд шэнээр баригдаа.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада нилээд ехэ амжалта түйлагдаа. Зүгөөр хэхэ ажалнай үшөөл ехэ. Оройдоо хэдыхэн лэ жэшээнүүдые дурдаял даа. Манай республикын ажахынууд юһэдэхи табан жэл соо мяха гүрэндэ худалдалгаяа 45 процентээр, һү, нооһо — 34, үндэгэ — 33 процентээр ехэ болгохо байна. Тиихэдэ колхоз, совхозууд табан жэлэй туршада тариянай ургасые гектарай 4—5 центнерээр ехэ болгожо, 1975 ондо 740 мянган тонно тария суглуулжа абахаар хараалаанхай. Иимэ ехэ түсэбүүдые дүүргэхын тула манай республикын ажалшан бүхэн хүсэ шадалаа элсүүлэн, нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхын түлөө тэмсэхэ ёһотой. Энэнь республикымнай хүн бүхэнэй хүндэтэ уялга мүн болоно.

А. ТЫХЕШКИН,
КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ, ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ АША ТУҺАДА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Со-ветскэ правительствын уряалаар Непалай хаан [ма]хендра Бир Бикрам Шах Дева 1971 оной [ию]ниин 14-hөө 24 хүрэтэр Советскэ Союзда ал-[бан]ай хэрэгээр аяншалаа. Советскэ Союзда бай-[ха] үедөө Непалай хаан, тэрээнтэй суг ябалсаhан [хү]нүүд Москвahaa гадна, Ташкент, Волгоград, [ху]рэшэлэн Крым хүрөө гээд совет-непал хамтын [ко]ммюнике соо мэдээсэгдэнэ. Тэдэнэр совет хү-[нү]үдэй ажал хүдэлмэритэй, элдэб hалбаринуу-[дт]ар Советскэ Союзай туйлаhан амжалтанууд-[тай] танилсаа. Москвада В. И. Ленинэй Мавзо-[лее]н дэргэдэ, танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ, [Во]лгоградта—наhа бараhан сэрэгшэдэй хүдөө-[лүү]лэгдэhэн могилада, Севастопольдо—Сапун-Ха-[ра] дээрэхи алдарай хүшөөгэй дэргэдэ Непалай [хаа]н веногуудые табяа. Непалhaa ерэhэн хүндэтэ [аян]шан, тэрээнтэй суг ябалсаhан хүнүүд хаа [ш]анагүй хани халуунаар угтагдаа. Энэнь Не-[пал]ай арадта совет арадай хани барисаанай, та-[ри]халгын мэдэрэлтэйгээр хандадаг байhые гэр-[ш]элжэ үгэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныйн ба Непалай хаанай хоорондо хэлсээнүүд боложо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай Непалай хаан уулзажа, хани [ха]нуунаар хөөрэлдэhэн байна. Совет-непал ха-[рил]саануудай асуудалнуудаар, али али талын [эл]ирходог уласхоорондын шухала асуудалнуу-[да]р хани ёhоной, үгээ ойлголсолгын оршон [бай]далда үнгэрhэн хэлсээнүүдэй үедэ хоёр тала hанамжануудаа тухайгаа хөөрэлдөө гэжэ коммюни-ке соо тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ Союзай болон Непалай хоорондохи хани ёhоной харилсаануудай амжалтатайгаар [хү]гжэжэ байhые али али тала hаналаа хананга[р] тэмдэглэhэн байна. Бүхы зэргын хүдэлмэри-шэдэй холбоо байгуулгын шухала удха ша-нартай байhые тэдэнэр онсолон тэмдэглээ, хоёр ороной гүрэнэй ажал ябуулагшадай, ниитын, научна ба соёлой организацинуудай түлөөлэг-шэдэй бэе бэедээ айлшалалсажа байхые али али талынгаа хүсэжэ байhые элирхэйлэн мэдүүлээ.

Уласхоорондын олон шухала асуудалаар хоёр ороной хараа бодолой адли гү, али дүтэрхы бай-hаниинь hанамжануудаа мэдэлсэлгын үедэ тэм-дэглэгдэhэн, эб найрамдалые ба уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ гэжэ Советскэ Союзай ба Непалай эрмэлзэдэг байhаниинь да-хяад лаблагдаhан байна.

Уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай ООН-ой Генеральна Ассамблейн 1970 оной декабриин 16-да баталан абаhан декларациие хүсэдөөр дэмжэхээр бэлэн байhан тухайгаа Со-ветскэ Союз ба Непал элирхэйлэн мэдүүлээ.

Зүүн-Урда Азидахи оршон байдалай шахардуу байhан тушаа гүнзэгы ехээр hанаагаа зобожо байhанаа хоёр тала элирхэйлээ, Индохитадhaa хариин бүхы сэрэгүүдые гаргаха шухала бай-hан тухай hанамжала хэлээ.

Дутын Зүүн зүгтэхи байдалай түгшүүрилтэй шанга болоно байhан тушаа ехээр hанаагаа зо-божо байhаниинь мүн лэ элирхэйлэн мэдүүлэгдэ-hэн байна.

Буу зэбсэг яралтайгаар түхеэрэлгые хизаар-лаха, тэрэшэлэн буу зэбсэг, илангаяа ядерна зэб-сэг хуряаха талаар бодото хэмжээнүүдые бэе-лүүлхэ гээшэ эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ гэжэ этигэжэ байhанаа хоёр тала да-хяад лаблаа гээд коммюнике соо мэдээсэгдэнэ. Эб найрамдалда дуратай орон бологшо Непал ха-даа уласхоорондын шахардуу шанга байдал hу-ларуулха талаар Советскэ Союзай гаргадаг хүсэ-лэл оролдолгые үндэрөөр сэгнэнэ, энэ талаар Со-ветскэ правительствын үүсхэл ба таатай алха-муудые, тэрэ тоодо ядерна зэбсэгтэй табан гү-рэнэй — СССР, США, КНР, Франци ба Англиин конференци зарлаха тухай дурадхалые үндэрөөр сэгнэнэ. Буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудые бү-хыдэнь хаража үзэхын тулада бүхэдэлхэйн кон-ференци зарлаха шухала гэжэ хоёр тала hанам-жална.

Бактериологическа (биологическа) зэбсэгүү-дые, токсинуудые ухаалан бии болголгые, бү-тээлгые, нөөсэлэлгые хорихо, тэдэниие усадха-ха тухай конвенци баталха гэжэ буу зэбсэг хуряаха талаар Женевэдэхи комитедэй үзэмжэдэ Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай оруулhан дурадхалда hайшаалтайгаар хандажа байhанаа Непалай тала элирхэйлэн мэдүүлээ.

Колониализмын үлэгдэлнүүдые түргэнөөр, хү-сэдөөр усадхаха, колони оронууд болон арадууд-та бэеэ даанхай байдал олгохо тухай ООН-ой декларациие үгэ дуугүйгөөр дүүргэхэ шухала гэ-жэ Советскэ Союз ба Непал шууд сэхээр тооло-но. Тэдэнэр али бүхы түхэл янзаар үндэhэ яhа-най илгаа гаргалгые буруушаана. Нэгэдэмэл На-цинуудай Организаци ехэ удха шанартай гэжэ хоёр тала тоолоhон байна. Тус организациие бэ-хижүүлхэ гэжэ шиидэнги байhанаа тэдэнэр лаб-лаа.

СССР-тэ Непалай хаанай аяншалга, совет гү-рэнэй ажал ябуулагшадтай тэрэнэй уулзалга ба хөөрэлдөөн хоёр гүрэнэй арадуудай аша туhада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туhада таа-руугаар Советскэ Союзай ба Непалай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое саашадань хүг-жөөхэ хэрэгтэ туhалха гэжэ этигэжэ байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Непал королевствэдэ гүрэн түрын хэрэгээр ха-ни ёhоор аяншалхыень СССР-эй Верховно Сове-дэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные Непалай хаан уряа. Энэ уряалынь баясхалан-тайгаар хүлеэн абтаhан байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). «СЕПГ-гэй съездын шиидхэбэринүүдые бэе-лүүлхэбди» гэhэн уряа Германиин Демократическа Республикын бүхы холо ойрын нютагуудта сууряатан дуулдана.

СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэ-ринүүдые ГДР-эй ажалшад өөhэды-мнай шухала хэрэг, арадай байдал горитойгоор hайжаруулха программа гэжэ тоолоно. Энээниие бүхы орон дотор боложо байhан ажалшадай кол-лективүүдэй суглаануудай шиидхэ-бэринүүд харуулна.

Ажалай бүтээсые 20 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ Дрезденэй барилга-шад-хабсаргагшад шиидхээ. Мүн мүнөө жэлэйнгээ түсэбые декабриин 23 хүрэтэр дүүргэхэ гэhэн уялга-нуудые абалсаа.

VIII съездын хүндэлэлдэ зорюулаг-дан дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ hайн үрэ дүн туйлаhанайнгаа түлөө Ронненбургска заводой коллектив СЕПГ-гэй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамо-таар шагнагдаhан байна. Жэлэй эсэс хүрэтэр автомашинануудай запасной частьнуудые нилээд ехээр нэмэжэ гаргаха гэhэн уялга энэ коллектив абаhан байна.

VIII съездын шиидхэбэринүүдые республикын ажалшадай дэбжэлтэ-тэйгээр угталга, тэрэниие бодотоор бэелүүлжэ оролго ГДР-эй арадай нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтай, СЕПГ-гэй ЦК-гай ба ороной правительст-вын бэелүүлдэг политикые хүсэдөөр дэмжэдэг байhанай шэнэ гэршэ боло-жо үгэнэ.

Энэдхэг—Пакистан хилэ дээрэ шэнэ тулалдаанууд

КАРАЧИ. (ТАСС). Пакистан-энэд-хэг хилэ дээрэ гурбан шэнэ тулал-даанай болоhон тухай Равалпиндида тусхайтаар соносхогдоо. Пакистанай Кхулна, Джессор, Богра гэжэ окру-гуудай хилын постнуудые Индиин сэрэгүүд июниин 21-дэ буудаа гээд АПП-гэй агентство мэдээсэнэ.

• • •

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин хилэ ша-дарай Каримгандж (Баруун Бенгали штат) городто тон дүтүүр Пакистанай сэрэгүүд олоор суглуулагдана гэжэ «Хиндустран таймс» газетэ бэшэнэ. «Тохёолдожо магад» оршон байдалай хойноhоо Ассам ба Мегхалайя шта-дуудай правительстванууд адаглан хаража байдаг гээд газетэ тэмдэглэ-нэ.

Зүүн Пакистанhaa нютагаа ури-лагшадай ерэлгэ бүри олон болонө гээд «Нэшнл геральд» газетэ бэшэнэ. Мүнөө үедэ Баруун Бенгалида нюта-гаа урилагшадай тоо 5 миллион үлүүтэй хүн болоо.

П. ЯРОШЕВИЧЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын Нэ-гэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай X пленум эндэ нээгдээ. Оро-ной арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ Директивэнүүд ту-хай ЦК-гай Политбюрогой элидхэ-лые ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Со-ведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич хэ-hэн байна. Урдахи арбан жэлэйхитэй сасуулбал, ажалшадай байдалые улам түргэнөөр hайжаруулха гээшэ шэнэ табан жэлэй гол зорилгонь болоно гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Энэ табан жэлдэ ороной социально-экономическа талаар хүгжэлтын гол шэглэлнүүд энэ түсэб соо заагданхай гээд П. Ярошевич хэлээ.

Табан жэлэй турша соо нацио-нальна доход 1970 онойхитой са-суулбал, 38—39 процент нэмэхэ гэжэ түсэблэгдэнэ гээд П. Ярошевич хэлээ.

Салин хүлhэн дунда зэргээр (та-бан жэл соо) 17—18 процент нэ-мэхээр хараалагданхай. Гэр байрын барилга 1971—1975 онуудта урда тээхи табан жэлэйхидэ орходоо 25 процентээр нэмэхэ байна.

Эрдэм ухаанай, гэгээрэлэй, илан-гаяа дээдэ hуралсалай хүгжэлтэдэ шэ-нэ табан жэлдэ бүри ехэ мүнгэ зөөри hомологдохо.

Энэ табан жэлдэ промышленна продукци 48—50 процентээр нэмэхэ юм.

Хүдөө ажахын үмэнэ ехэ зорилго-нууд энэ табан жэлдэ табигдана. Хү-дөө ажахын продукциин хэмжээн тус үе соо 18—21 процентээр нэмэ-хэ ёhотой.

Ажалай бүтээсэ промышленность-да 5,6 процентээр, барилгада 5,4 процентээр нэмэхэ гэжэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаа.

ПАТРИОДУУДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын фронтын подразделенинүүд американо-сайгон сэрэгүүдтэ хүндэ хохидол тохёол-дуулжал байhаар. Освобождение гэ-жэ хэблэлэй агентствын мэдээнүү-дэй ёhоор Куангчи провинциин хойто талын хубида июниин 20—22-то болоhон байлдаануудай үедэ патрио-дууд дайсанай 940 солдат ба офи-церые, тэрэ тоодо 100 гаран амери-канецуудые хүлhөөнь буулгаа. 30 вертолёт буудуулан унагаагдаа, 27 сэрэгэй машина усадхагдаа, hомо хэрэгсэлнүүдтэй 11 склад тэhэлэг-дээ, ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг, сэрэ-гэй hомо хэрэгсэлнүүд буляажа аб-таа.

Куангнгай провинцида имагтал гансахан үдэрэй—июниин 7-ной тур-ша соо сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд дайсанай 250 солдадые алаа, шар-хатуулаа, 15 сэрэгэй машина галдаа. Тхыатхиен провинциин баруун та-лын хубида июниин 17-hoo 22 хүрэ-тэр болоhон байлдаануудай үедэ патриодууд дайсанай 200 гаран солдадуудые усадхаа, 2 вертолёт буудажа унагаагаа.

ЯРУУНАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Яруунада газар хахалагшадай конкурс үнгэрбэ. Яруунын совхо-зой 1-дэхи классай тракторист комсомолка Валентина Старкова газар хахалалгаар аймагай 1971 оной чемпионой хүндэтэ нэрэ зэр-гэдэ хүртэбэ.

***

«Победа» колхозой Хангир гэ-жэ газарта газар таряалан уhал-хын түлөө бүлүүрэй насос тодхог-доhон. Колхозой главна мелиора-тор Ц.-Д. Цыреновэй оролдолго эндэ тэмдэглэмээр.

1,5 километр газарта татагдаhан соргонуудаар уhан бүлэгдэнэ. Мү-нөө үень 700 гектар газар хоёр дахин уhалагдаад байна.

***

Тус колхозой Хангирай hаали-шад зунай hаранууд соо үнеэн бү-риhөө 1000 килограммhaa доошо бэшэ hү hааха гэhэн үүсхэл hая-хан болоhон аймагай hаалишадай суглаан дээрэ гаргаба.

Өөhэдынгөө арга боломжо ха-ража үзөөд, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан тухайгаа hаалишад Дыжит Сандитова, Валентина Ко-четова гэгшэд сугларагшадта хөө-рөө.

А. БАБУШКИН,

Монгол революционернүүдэй hайндэр

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Гайхам-шаг hайндэр—Монгол революцио-нернүүдэй үдэр МНР-тэ июниин 25-да тэмдэглэгдээ.

Аха үеын революционернүүдэй габьяанууд тухай хөөрэhэн олон hонирхолтой материалнуудые түбэй газетэнүүд толилоо. Революциин ал-дарта ветеранууд радио болон телевиденеэр үгэ хэлэжэ, революци-оннө хэрэгүүд тухайгаа дурдаhан байна. «Монголкино» гэжэ студиин буулгаhан түүхэтэ-революционно картинанууд кинотеатрнуудта ха-руулагдана.

Монгол революционернүүдэй үдэр-тэй дашарамдуулан, республикын ниислэлэй пионернүүд, hургуулиин үхибүүд, залуушуул ба студентнэрэй түлөөлэгшэд В. И. Ленинэй па-мятнигай, Сүхэ-Баатарай ба Чойбал-санай хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые табяа.

БОЛИВИДАХИ ОРШОН БАЙДАЛ

ЛА-ПАС. (ТАСС). Гурбан үдэрэй урда тээ орон дотор тогтоогдоhон он-со байдал болюулагдаагүй. Юуб гэхэ-дэ, хархис урбалта хэхэ аюул зай-суулагдаагүй, гол үгэсэлгэшэд үшөө арестовалагдаагүй байhаар гээд Бо-ливиин дотоодын хэрэгүүдэй министр Хорхе Гальярдо мэдүүлээ. Тусхайл-бал, энэ оной январьда правительст-вада харша үгэсэлгэдэ хабаадалсаhа-найнгаа түлөө оронhoo сүлэгдэhэн аад, Боливида нюусаар бусажа ерэ-hэн майор Умберто Кайоху гэгшые аюулгүйе сахиха органууд бэдэржэ байнхай.

Арадые худхуулан мэхэлхэ, орон дотор эмхи гуримгүй байдал, сошор-дон мэгдэлгые үүдхэхэ зорилгоор хар-хис этэгээдүүд али бүхы хорото зэ-рэб суу тараана гээд министр хэлээ.

Ниислэл Ла-Паста хэдэн тэhэрэл-гэнүүдэй болоhоной, правительствада эсэргүүгээр «бүхы фронтнууд дээрэ» тэмсэхэбди, «энгэй ажал ябуулгые, бүхы хүсөөрөө хамгаалхабди гээд нюуса террорис организацинуудай харата зорилгоор хэhэн мэдүүлгые баруунай үзэл баримталдаг хэблэлэй толилhоной hүүлээр дотоодын хэрэ-гүүдэй министр мэдүүлгэ хэhэн бай-на.

ЧЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. «Нефтепровод монтаж» гэжэ Баш-[ки]рай трестын хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд мүнөө Ураалай [ор]онуудтахи Усть-Балык-Курган-Альметьевск гэжэ нефтепроводой [ба]рилгын хүдэлмэрие эршэмтэй hайнаар ябуулжа байна.

[З]УРАГ ДЭЭРЭ: тус нефтепроводой барилгын нэгэ участогта.

ТАСС-ай фотохронико.

[С]ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

[СС]СР-эй ДОТООДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН [ПР]ЕДПРИЯТИ, ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БА АЛБА [Х]ААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БОЛОН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэ-[д]э амжалтатай байhанайнь, мүн [соц]иалис зөөри сахилгада эдэбхи-[тэйг]ээр хабаадалсаhанайнь түлөө [ими]э хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

[К]уцекова Маина Зандоровнае — [дот]оодын хэрэгүүдэй министерст-[вы]н барилга-заhабарилгын конто-[ры]н штукатур-шэрдэгшэ.

Рыжаков Виктор Георгиевичые — [по]гал аюул сараха албанай на-[чал]ьник.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

[Е]фимов Константин Гаврилови-[чы]е — ажалаар залан заhаруулха [кол]ониин начальник.

Полянский Георгий Ивановичые — дотоодын хэрэгүүдэй министер-ствын типографиин начальник.

Языкова Алина Григорьевнае — дотоодын хэрэгүүдэй министерст-вын поликлиникын врач.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Андреев Николай Ильичые — ажалаар хүмүүжүүлхэ колониин жолоошон.

Багаева Крестина Булгытовнае — ажалаар залан заhаруулха коло-ниин ахалагша бухгалтер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Галданова Будацырен Бадмаев-нае — албан зургаанhaa гадуур харуулай сторож.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1971 оной июниин 15.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ДОТООДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ БА ЮРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БОЛОН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Албандаа hайн дүн туйлаhа-[наи]нь, ниитын гурим ба социалис [зөөр]и сахилгада эдэбхитэйгээр ха-[баа]далсаhанайнь түлөө, мүн гэм зэ-[рэ]гшэдые шэнээр хүмүүжүүлгэ-[дэ], залан заhаруулха-ажалай үй-[лэ]бэриин зургаануудай ажал [ябуу]лгада амжалта туйлаhанайнь [түлө]ө имэ хүнүүдые шагнаха гэ-[бэл]:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

[УЛ]ААН ОДОНОЙ ОРДЕНООР

[...]кашин Виталий Андреевичые — [мил]ициин ахалагша сержант.

«ХҮДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

[Б]оденев Георгий Кирилловичые — дотоодын албанай майор.

Наглаев Фёдор Ихиритовичые — милициин подполковник.

«ДАЙШАЛХЫ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Самбуев Пурбажап Банзаровичые — милициин капитан.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Щербаков Пётр Петровичые — милициин капитан.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Манкуев Андрей Тихоновичые — милициин ахалагша сержант.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1971 оной июниин 15.

Совет-монгол хани барисаанай hара

АРБАН ТАБАН ХОНОГОЙ ТУРШАДА

(ЖУРНАЛИСТЫН ТЭМДЭГЛЭЛ)

Байгша оной май hарын hүүлээр, июнь hарын эхеэр ма-най республикын бүлэг туристнар Монголой Арадай Республи-када аяншалhан байгаа. Эндэ байхадаа Улаан-Баатар болон Дархан хотын промышленна предприятинуудаар ябажа, рес-публикын промышленностиин болон культурын хүгжэлтэтэй танилсаhан, ажалай түрүүшүүлгэй танилсаhан, уулзажа хөө-рэлдэhэн байна.

1971 ондо Советскэ Союзhaa Монгол орондо зориhон түрүү-шын бүлэг аяншалагшадай дунда манай газетын корреспондент нүхэр Т. Гармаев ябалсажа, өөрынгөө бэшэhэн тэмдэглэлые уншагшадта дурадхана.

1.

— Манай Монгол оронтой танил-сагты: элдин нютагаймнай шарайе харахат, эмээлтэ мориноймнай хур-дание үзэхэт!..

Монгол хүн уулзажа танилсаhан нүхэрөө «найз» гэдэг. «За-а, найз минь сайн ябахые хүсэе аа!» — гэжэ замда уулзаhан нүхэрнай иигэжэ хэ-лээд, ута гааhaя гаргаад тамхилжа hүүhанаа, хурдан хээрэ мориндоо шаб мордожо, уужам тала уруу соёрууулжархиба...

Харахадамнай нюдэ алдама тала гүбээнүүд нэмжынэ. Хаа-яахана hэеы гэрнүүд монсойлдожо, дүн са-гаан хушалтануудынь наранай эл-шэдэ ялалзана. «Эб найрамдал манд тугай!», «Энхэ тайваны түлөө» гэ-hэн үгэнүүд хадын бооринуудта ар-жын харагдана. Монгол арад эб найрамдал, энхэ амгалан байдал хү-сэжэ, манай совет оронтой, социа-лис оронуудтай аха дүү ёhоной хани халуун холбоо барисаатай байда-гыень эндэ ерэhээр лэ мэдэбэди.

Орон соогуурнь аяншалжа ябаhан хүнүүдые монголшууд «жуулчин» гэжэ нэрлэдэг. Гэбэшье манай совет гүрэнэй туристнар жэл бүхэндэ эгээл түрүүшээр угтагдажа, аяншал-гын хаhые нэдэг байба. Энэнь үни-нэй тогтонижоhон сhoто заншал бо-лохоhoo гадна, монгол арад манай совет арадта хани халуун ёhоной, үнэн зүрхэнэй дурлал, этигэл найда-бари хүргэнэ.

Байгша ондо Монголой Арадай Республикада аяншалгаар ошоhон манай түрүүшын нэгэ бүлэг арбан табан хоногой туршада хүршэ оро-ноороо ябажа, гоё hайхан байгаали-тайнь, арадай ажахы болон соёл культурынь хүгжэлтэтэй танилсаhан байгаа. Агуехэ Октябриин револю-циин гэгээн гэрэл сасаржа, 1921 ондо Монголой Арадай Республика мүндэлhэн намтартай. «Бидэ урдань эрхэ сүлөөгүй, зоболон эдлэжэ бай-hанбди» гэжэ монгол үбгэд, хүгшэд ярилдадаг. Теэд хайшан гээд жар-гал мандааб? «Эртэ урда сагта, муу сагай эсэстэ hайн сагай эхиндэ хоёр гартаа хорин гарьдын хүсэтэй, хоёр хүлдөө хорин барсын хүсэтэй баа-тар бии болоhон юм» гэжэ арадай дунда домоглогдоно. Энэнь Монгол арадай хубисхалта нам (МАХН) бай-гаа бшуу. Тэрэнэй ударидалга доро үгытэй ядуу монгол арад баяд ноё-дой дарлалтаhaa мултаржа, орон доторoo социализм байгуулжа байна.

hүүлэй жэлнүүдтэ манай Советскэ Союзай, мүн аха дүү социалис оро-нуудай туhаламжатайгаар Монголдо промышленна предприятинууд бодо-жо, орон доторнь социалис индустри хүгжэжэ байна. 1966—1970 онууд-та республикада промышленна про-дукци үйлэдбэрилгэ 1,6 дахин дээшэ-лээ гэхэ гү, али жэл бүхэндэ дунда зэргээр 9,9 процентээр ургаhан. Би-дэнэр эндэ байхадаа, гүрэнэй олон томохон предприятинуудаар ябажа, үйлэдбэритэйнь танилсаабди, ажал-шан зонтой уулзажа хөөрэлдэбэбди.

МНР-эй Тэрэлжэ гэжэ нютагта түхеэрэгдэhэн амаралтын бай-шан. Эндэ нэгэ доро 500 хүн амаржа болохо юм.

Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

БАЯРТАЙ, ДАРХАН ХОТО!

2.

Манай Буряадай республикаhaa гушан хүн Монгол орондо аяншалха-яа зориhон байгаа. Тэдэнэй дунда эрдэмтэд, совхозой ажалшад, кол-хознигууд, медицинын хүдэлмэри-лэгшэд болон бусад бии. Үдэшэлэн түмэр замай вокзалда буу-хадамнай; Дархан хотын АДХ-ын гүйсэдхэхэ захиргаанай хүдэлмэри-лэгшэ Д. Сүхээ маанадые угтажа, буудалда (гостиница) абаашаба. Хо-ёр үдэрэй туршада эндэ байхадаа, промышленна хэдэн предприятида, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай туhаламжатайгаар бүтээгдэжэ байhан барилгануудые хараабди.

— Арбан жэлэй саада тээ хооhон тала байhан газарта Дархан хото бо-доhон юм, — гээд нүхэр Должинсүрэн-гын Сүхээ хэлэнэ.

Энэ үедэ Дархан орон соогоо томо-хон промышленна түб болонхой. Зү-гөөр арбан жэлэй саада тээхэнэ КПСС-эй XXII съездын нээгдэхэ үдэр тус хотодо түрүүшын барилгануудай hууринууд табигдаад, мүнөө олохон предприяти хүдэлнэ. 1966 ондо 32 мянган тонно таряа хадагалха томо элеватор ашаглалгада үгтөө. Модо болбосоруулгын комбинат, нефтебаза, силикатна завод, ТЭЦ гэхэ мэтэ ажаллана. Бидэнэр түрүүшынгээ үдэр Дархан хотодо ажаллажа бай-hан Советскэ Союзай барилгын трес-тын үйлэдбэрие хараhан байгаабди. Эндэ гол түлэб байра барилгын ма-териалнууд үйлэдбэрилэгдэжэ, Дар-хан хотодо байрын гэрнүүд, больни-ца, магазин, үхибүүдэй саад, соёл культурын гуламтанууд баригдажа байна. Дархан хотодо арба найман микрорайон байгуулагдаха. Мүнөө тэдэнэйнь нэгэн дүүрэжэ, хүдэлмэ-ришэдэй байха газар бүхы юумэнүү-дээр хангагдажа, гоё hайхан болбо-сон түхэлтэй болгогдожо байна. Промышленна предприятинуудта хү-дэлдэг ажалшадай 90 шахуу хубинь залуу хүбүүд, басагад болоно. Тии-мэhээ мүнөөнэй Монгол ороной со-циалис промышленностьда өөhэдын национальна залуу кадрнууд олоо-роо урган гаража байна бшуу.

Монголой арадай индустри хүгжэ-жэ байhан үшөө нэгэ талые харахада, эндэхи залуушуул социалис оронуу-дай мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэдтэй хамта ажаллажа, дүй дүршэлыень халан абажа байдаг. Эндэхи барил-гын трестдэ украин, белорусс, ород, татар бусад яhатан сугтаа хүдэлнэ. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэгэн Цогт-Очир урдань Говь-Алтайн айма-гай саннын ажахыда хүдэлжэ байhа-наа, удаань эндэ хүдэлмэришэн бо-лоhон. Мүнөө эрхим слесарь гэжэ алдаршанхай.

— Би Ленинградhaa ерэhэнби. Цогт-Очиртай гурбан жэл сугтаа хүдэлжэ байнаб. Ажалай онол аргыс hайнаар шудалhан бэрхэ хүдэлмэри-шэн юм, — гэжэ слесарьнуудэй бри-гадир нүхэр Б. А. Лужин хөөрэнэ.

Энэ бригадада Татарай республи-каhaa ерэhэн Равил Загидуллин хо-ёрдохи жэлээ хүдэлжэ, монгол нүхэ-дэйнгөө туйлажа байhан амжалтаар омогорхон байна. Монголой Арадай Республикын хүгжэжэ байха тума промышленностьдань хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд улам олооро хэрэгтэй болоно. Мүнөө сэрэгэй албанhaa за-луу хүбүүд табигдахань. Тэдэнэр оронойнгоо социалис индустри хүг-жөөлгэдэ хабаадаха юм. Кадрнуудые hургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь со-вет мэргэжэлтэд туhалжа байдаг.

Дархан хотын силикатна хирпиисын завод Польшын Арадай Респуб-ликын туhаламжаар бүтээгдэhэн, мү-нөөнэй шэнэ техникээр хангагдаhан байна. 1966 ондо энэ предприяти ашаглалгада үгтөө. Энэ хугасаа соо тус завод даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Үйлэдбэрилэгдэhэн продук-цинь манай Буряадай республикада-шье худалдан абтадаг болонхой.

— Нёдондо ондоо гүрэнүүдэй ба-рилгын трестнүүдтэ 5 миллион хир-пиисэ худалдагдаа hэн. Мүнөө жэлдэ 8 миллиондо хүргэгдэхэ юм, — гэжэ заводой директор нүхэр Чултэм хөө-рэнэ.

Мүнөө предприятиин үйлэдбэри улам үргэдхэгдэжэ, ажалай бүтээсэ дээ-шэлжэ байна. 1973—1974 онуудта заводой бүхы ажал дүүрэн оньhожо-руулагдажа, жэлдээ 27 миллион хир-пиисэ гаргадаг болохо юм. Гадна за-водой хүдэлмэридэ НОТ үргэнөөр хэ-рэглэгдэдэг боложо байна. Эндэ эр-дэм бэлигтэй өөhэдын hайн мэргэ-жэлтэд хүдэлнэ. Инженернүүд Гал-сан, Цэрэн, Давaa гэгшэд Эрхүүгэй политехническэ институт дүүргэhэн.

Бидэнэр эндэхи ажалай түрүү-шүүлтэй уулзажа хөөрэлдөөбди. Аха-лагша оператор Цэдэмпил 24 наhа-тай. Нүхэдтөө жэшээ харуулдаг, эр-хим hайнаар ажаллаhанайнгаа тү-лөө республикынгаа дээдэ засагай (БНМА-гай ехэ Хуралай) депутадаар hунгагданхай. Малшанай бүлэдэ тү-рэhэн залуу басаган засаг түрын дээ-дэ органдо түлөөлэгшөөр hунгагдажа, арад зонойнгоо найдабариие харюу-лан, гүрэнэй ажал ябуулгые эрхи-лэлсэжэ байна. Социализмын за-маар дабшажа ябаhан ороной юрын хүдэлмэришэнэй хуби заяан иигэжэ шиидхэгдэнэ. Тиимэhээл бидэнэй жаргал агуехэ Ленинэй зааhан гэ-рэлтэ замаар бадарhан, Сүхэ-Баата-рай туг доро мандаhан жаргал гэжэ монгол арад хэлсэдэг.

Бидэнэр эндэhээ Улаан-Баатар мордохынгоо урда тээ Дархан хотодо нээгдэhэн шэнэ музейдэ орообди. Эндэ «Ленин ба монгол арадын ху-бисхал», «Ленинэй дурасхаалта га-зарнуудаар» гэhэн томо стендүүд табяатай. Дархан хотын ерээдүйн хүгжэлтэ харуулагданхай.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

Т. ГАРМАЕВ.

Совет сэрэгшэдтэ зорюулагдажа Улаан-Баатар хотодо бодхоогдоhон хүшөө.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

СОЛО ДУУДАЛГА

Түрүүшээр гандуушаг байтараа бороо орожо, хүн зон, илангаяа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд баяртай урматайнууд, хүхюунүүд. Хэжэнгэ, Худанай бэлшэр, жииртээл сагааржа харагдадаг гүбээнүүд сэл хүхэ, таряанай гараса жэгдэ, үдхэн. Полинууд юрэдөөл нюдэ баясаама үнгэтэй.

Хэжэнгын таряашад, механизаторнууд, хонишод, малшад хабарайнгаа тарилга сүм дүүргээд, түл түрэсын олонхииень абажа, хүхэ ногоон дээрэ гаргаа. Энээхэн үедэ хэһэн ажалайнгаа дүн гаргангаа ажалай соло гэжэ нэрэтэй сур харбаан үнгэргэгдэбэ.

Үнгэрһэн амаралтын үдэр Хэжэнгэ тосхондо хүн зон олон, хүлгөөтэй, хүхюутэй байба. Аймагай хүдөө ажахын, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэд —ажалай түрүүшүүл аймагай центртэ суглараа.

Аймагай совхоз, леспромхоз бүхэнэй коллектив КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, 9-дэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэжэ оронхой.

Байгша оной июниин 16-най мэдээгээр аймагай совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 103 процент, һү—91 процент дүүргээ. Нёдондо энэ үеынхидэ орходоо 4000 хурьгад, 530 тугал олоор абтаа.

Аймагай совхозууд соо һайн үрэ дүнгүүдые туйлагшадай тоодо Хэжэнгын совхоз оролсоно. Нёдондо энэ үеынхиһөө һү һаалинь 21 процентээр нэмээ. Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 111 процент дүүргээ. Аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Сангадиев эдээн тухайда хэлэбэ. Ажалдаа эрхим амжалта туйлаһан түрүүшүүл тэдэнэй туйлалтанууд тухайда дурдагдаба. Первомайска совхозой һаалишан Евдокия Парамоновна Яковлева үнгэрһэн табан һара соо үнеэн бүриһөө 1089 килограмм һү һаагаа. Һү ехээр һаахын түлөө тэмсэгшэд—Худанай совхозой һаалишад Цыпилма Дашиева, Доржима Базаржапова, комсомол басаган Светлана Чимитдоржиева болон бусад олон түрүүшүүл ажалай энэ һайндэртэ хабаадаба.

Аймагай түрүү хонишодой нэгэн, үнгэрһэн табан жэлэй дүнгүүдээр Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан Шоён Найданович Намжилов, мүн лэ нимэ үндэр хайра хүндэдэ хүртэһэн Будаханда Дараевна Жамьянова гэгшэд һайндэрэй туг үргэбэ. Ажалай түрүүшүүл. үнинэй коммунистнууд, комсомолшууд—аймагай сонор хүнүүд трибунада гаранхай.

Коллектив бүхэн үнгэрһэн үе соо хэһэн ажал тухайдаа хайи нүхэдэйнгөө үмэнэ элидхэбэл.

Удаань ажалай түрүүшүүл, ветерануудта соло дуудалган болобо. Нэмэл машинанууд соо буурал толгойтон—түрүүшын табан жэлнүүдэй габшагайшуул, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадһаа эхилээд, гүлмэр залуу басагад, хүбүүд хүрэтэр эндэ бии. Эдээнэй дунда Ю. Н. Дамбаева, Б-Ц. Жигмитдоржиева, Е. П. Яковлева, М. В. Тетерцн, Д-П. Дарижапов, Д. Эрдынеева, В. М. Степанов болон бусадые харанабди. Хэжэнгын ажалшадые хангахаяа гараһан Буряадай элитэ композитор Ж. А. Батуев, мүн залуу хүгжэмшэд С. Манжигеев, Андреев, Г. Дашипылов, дуушад — Улаан Үдын хүгжэмэй училищиин багша Ж. Дандаров, Г. Эрдынеев гэгшэд, эдээнтэй хамта ябалсаһан—Буряадай телевидени ба радиодамжуулгын комитедэй арадай инструментын оркестр энэ һайндэрые улам хүхюу, һонирхолтой болгобо.

Үдэһөө хойшоо элдэб мүрысөөнүүд, тэрэ тоодо бүхэ барилдаан, һур харбаан, моридой урилдаан зониие һонирхуулһан байна. Мүн спортивна мүрысөөн—футбол, волейбол, урилдаан гэхэ мэтэнүүдтэ хүн зон олоороо хабаадаа. Иигэжэ һайндэр орой болотор үргэлжэлбэ.

Д. ЖУГДУРОВА.

ГЕНЕРАЛ ЗАНДАНОВ—РЕДАКЦИИН АЙЛШАН

Сэрэгэй алба хаагша Антон Бадмаевич Зандановта медицинын албанай генерал майорой нэрэ зэргын олгогдоһон тухай манай газетэдэ мэдээсэгдээ һэн. Энэ нүхэр һаяхан түрэл нютагтаа айлшалжа ерээ. Буряадай журналистнуудай холбооной, республикын газетэнүүдэй редакцинуудай үүсхэлээр нүхэр Занданов редакцида айлшалжа, журналистнуудтай уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ нүхэр Занданов өөрынгөө ажал хүдэлмэри тухай тобшохоноор хөөрэһэн байна. Тэрэ Хурамхаанай аймагай Гаарга нютагта түрэһэн юм. Нютагтаа 7 класс дүүргээд, Улаан-Үдын медицинын техникумдэ һураа. Һүүлээрнь ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомдо ажаллаа. 1936 ондо Эрхүүгэй медицинын институтда орожо, һуралсалаа үргэлжэлүүлһэн байна.

1941 оной июнь... Немец булимтарагшадай манай орондо добтолон ороһон саг. Тэрэ үедэ Антон Эрхүү хотодо гүрэнэй экзамен тушаажа байгаа. Шалгалтын дүүрэмсээр врачай мэргэжэл абаһан залуу хүбүүдые сэрэгэй албанда татаба. Тэдэнэй тоодо Антон Занданов сэрэгэй албанда мордолсоо һэн. Тэрэ гэһээр врач Занданов совет сэрэгшэдэй элүүр энхые сахиха хэрэгтэ таһалгаряагүй алба хэжэ ябана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу шанга жэлнүүд. Тэрэ үедэ Ленинградта 900 хоногой туршада үргэлжэлһэн блокадада Антон Бадмаевич хабаадалсажа, дайнда шархатаһан олон тоото сэрэгшэдтэ операци хэжэ, бэеынь элүүрые һэргээлсэһэн байха юм. Тэрэ үедэ Ленинград хотын Адмиралтейскэ госпитальдо ажаллажа байгаа.

Дайнай һүүлээр сэрэгэй-медицинскэ академидэ һуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна. 1968 ондо Антон Бадмаевич Зандановта медицинын албанай генерал-майорой нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Тиихэдэ РСФСР-эй габьяата врачай хүндэтэ нэрэ зэргэ нүхэр Зандановта 1970 ондо олгогдоһон байна.

Дайнай үедэ совет сэрэгшэдэй элүүр энхые сахилгада габьяатай байһанайнь түлөө Совет правительство А. Б. Зандановые Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай нэгэдэхи шатын, Улаан Одоной орденуудаар, арбан медаляар шагнаһан байха юм.

Уулзалгада хабаадалсагшад генералда олон асуудал табижа, һонирхолтой харюу абаа.

Улаан-Үдэдэ айлшалха үедөө нүхэр Занданов городтой танилсаһан, урданайнгаа нүхэдтэй уулзаһан байна. Үсэгэлдэр тэрэ өөрынгөө түрэл Хурамхаан нютаг мордобо.

Июниин 30-да бүри һонирхолтой уулзалга Эрхүүгэй медицинскэ институтда болохо юм. Дайнай эхилһэн 1941 ондо энэ институт дүүргэһэн врачнар тэбхэр гушан жэлэй үнгэрһэн хойно түрэл институтдаа уулзажа, хүхюун зугаа наада дэлгэхэнь гээшэ.

Нютагайнгаа баатар сэрэгшэдэй нэгэн Антон Бадмаевич Зандановта элүүр энхэ ябажа, албандаа үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсэе.

Б. ВАНЧИКОВ.

ГОРНЫН АБЯАН ЗЭДЭЛЭЭ

Зүүн хадын оройгоор наранай гарахада, Зэдэ голой олон тоото Банyга, тохойнуудай нэгэн — Баруун өеөр үшөө нойрсоһоор, хонжэн. Энэ тохой үргэлжэдөө хүхэ манан хүнжэлөөр нэмэрсэтэй. Тиигэжэ байтар гэнтэл горнын абяан зэдэлжэ, урда хажуугай Саба уулын хабсагайда сууряаташана. Нойрсожо байһан тохой гансата хүлгөөтэй боложо, үхибүүдэй хашхаралдаан, энеэлдээн зэдэлжэ, «зэргэдэ жагсагты!» гэһэн команда соностоно.

Эндэ Захааминай аймагай Зэдын комбинадай пионернүүдэй лагерь жэл бүри нээгдэдэг юм. Мүнөө жэлдэшье эндэ баһал лагерь нээгдэбэ. «Эдир космонавт» гэжэ лагериин туг үргэгдэжэ, түрүүшын сезондо үхибүүд амаржа захалаа. Эдэнэр 24 хоног соо амараа. Тэдэнэй халаандань баһал 260 пионернүүд ерэхэ. Гурбадахи сезондо баһал тэрэ тухайтай үхибүүд эндэ ерэжэ, ой модотой, уһа голтой, хада уулатай сэнгэлиг һайхан газарта аятай зохидоор амарха, бэе махабадаа шангадхаха байна.

Мүнөө жэл лагерьта анха түрүүшынхеэ граждан оборонын программаар хэшээлнүүд үнгэргэгдэхэ. Мүн спортын янза бүриин наада, мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ байха.

Манай корр.

ЗОХИДООР АМАРНА

Улаан-Үдын Октябрьска районой гудамжа, кварталнуудай үхибүүд зунай үедэ сүлөөтэй сагаа зохидоор үнгэргэдэг болонхой. Тиин ВЛКСМ-эй түс районой комитедэй физкультура ба спортын таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр үхибүүд спортоор мүрысэдэг юм. Һаяхан «арһан бүмбэгын» шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн футболоор болобо.

Мүрысөөн хоёр бүлэгөөр үнгэрөө. Түрүүшын бүлэгтэ 1957—1958 онуудай, 2-дохидонь—1959—60 онуудай үхибүүд ороһон байгаа.

Эдир футболистнуудай дунда мүрысөөн хоёр долоон хоног соо үргэлжэлбэ. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат, нарин сэмбын фабрика болон 35-дахи һургуули шадархи гудамжануудай команданууд финалда гараа.

Өөрын онсо һайхан хубсаһатай, габшагай хүхюун хүбүүд июниин 16-най үглөөгүүр «Текстильщик» кинотеатрай дэргэдэ суглараа. Түсхай амаршалгын һүүлээр спортсменүүд тулалдаагаа эхилһэн. Тиин футболоор «арһан бүмбэгын» шанда хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн гурбан үдэр үргэлжэлөө һэн.

Дүрбэдэхи үдэртэ чемпионууд шалгараа. «Текстильщик» гэжэ команданууд түрүүлээ. Удаань «Пищевик» түрүүшын бүлэг), 35-дахи һургуули шадарай (хоёрдохи бүлэг) команданууд хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн байна.

Бүлэг бүриин түрүүшын гурбан команда городой үхибүүдэй мүрысөөндэ хабаадаха юм.

Л. ЦЫРЕНОВ.

Улаан-Үдын Октябрьска районой физиотерапевтическэ кабинедтэ олохон хүнүүд бэеэ эмшэлүүлхэеэ ерэжэ байдаг. Врач Лидия Очировна Аюшеева, медсестранууд Анна Федоровна Фалилеева, Любовь Георгиевна Панушкова, Евгения Андреевна Алексеева гэгшэд үбшэнтэниие энэрхы дулааханаар угтан абадаг. Сагаан халаад үмдэһэн эдэ эхэнэрнүүдые хүнэй ами наһа абарагшад гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Физиокабинедэй хүдэлмэрилэгшэд үбшэнтэниие эмшэлхэ пилээд ехэ дүй дуршалтай хүнүүд юм. Жэшээлхэдэ, коммунис ажалай ударник Е. А. Алексеева Улаан-Үдын эмшэлгын эмхи зургаануудта арба гаран жэлэй туршада хүдэлнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Медсестра Е. А. Алексеева. 2. Фельдшер В. Н. Черных ажалдаа.

А. ШУЛУНОВАЙ фототекст.

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД

Монголой хубисхалай илаһаар 50 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан совет-монгол хани барисаанай һара манай болон монгол орон дотор хаа хаанагүй туйлай ехэ баяр баясхалангай оршон байдалда үнгэржэ байна.

Энэ үдэрнүүдтэ МНР-эй түлөөлэгшэд—«Үнэн» газетын тусхай корреспондент Цэрэндулмын Ванчиндорж, Хүбсгэл аймагай «Эрх чүлөө» газетын корреспондент Рабданбазарын Сандагжаб гэгшэд Түнхэнөөр айлшалжа, долоон хоногой туршада ажалай түрүүшүүлтэй, суута хүнүүдтэй уулзаба.

Тэдэнэр СССР-эй Верховно Соведэй депутат, «Восточные Саяны» колхозой механизатор Д. О. Малзуров, Ленинэй орденой кавалер, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Г. Шойбонов, Монгол орондо 30 жэлэй туршада хүн зоной элүүр энхын түлөө оролдожо ябаһан, мүнөө гүрэнэй тэдхэмжэдэ гараһан эмшэн Е. В. Шехина, 1939 ондо Халхын голой байлдаанда хабаадагшад болон бусадтай уулзажа, үнэн зүрхэнэй халуун хөөрэлдөө хэжэ гараа.

Хүндэтэ айлшаднай «Аршан» курорт, «Ниловэ-Пустынь» гэдэг амаралтын газарнуудаар, аймагай ажахынуудаар ябаа, Байгал далай хараа. Түнхэнөөрхид монгол хүршэнэрөө хилэ хүрэтэр үдэшэжэ, элүүр энхэ, ажалдаа амжалтатай, ажабайдалдаа золтой жаргалтай ябахыень хүсэһэн байна.

Ш. БАЙМИНОВ.

ОРОШОН—АНГУУШАН

Хойто-Байгалай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Татьяна Яковлевна Тулбуконова аймаг соогоо мэдээжэ болоһон орошон. Тэрэ хадаа оронуудаа һайнаар харууһалдаг эрхимүүдэй нэгэн юм. Илангаяа хабарай үедэ хэхэ хүдэлмэри ехэ гарадаг. Юуб гэхэдэ, оронуудынь түллэжэ харууһа ехэ хэрэглэдэг байна. Нүхэр Тулбуконова ямаршье бэрхэшээлһээ тунхаридаггүй.

Татьяна Яковлевна оро харууһалхынгаа хажуугаар агнууриин хаһада ой тайгада гаража, олзоборилгодо ябадаг. Тиихэдээ ан гүрөөл олоор барижа, ехэ олзо хэдэг байха юм. Агнууриин үнгэрһэн сезондо тэрэ 25 булга, 100 хэрмэ бариһан.

СССР-эй правительство тэрэнэй ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, Т. Я. Тулбуконовае Ажалай Улаан тугай орденоор шагнаба.

А. КЛИМЕНКО.

ХАРАНА, ХҮХИНЭ

Хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын управлениин 12 хүнһөө бүридэһэн агитбригада аймагаймнай ажалшадые культурнаар хангахын тула манда ерэнхэй, ажахынуудаар ябажа байна.

Тиихэдэ зунайнгаа найр июниин 27-до аймагайнгаа түб һууринда үнгэргэхэмнай. Колхоз, совхозуудаарнай сур харбаан үнгэрөө. Тэндэ мүрысөөндэ шалгарһан хүнүүд, морид эндэ хабаяа туршалсахань гээшэ.

Ц. ЗАМБАЛАЕВ.

КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

ТҮРЭЛ БУРЯАД ТУХАЙГАА ТҮҮРЭЭХЭНЬ

Хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүлэй бүхэроссин конференци Псков хотодо июнь һарын 24—25-да болобо. Манай республикаһаа хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй хамтадхагдаһан отряд конференцидэ хабаадалсаха юм.

«Эхэ оромни» гэжэ нэрэтэй үхибүүдэй аяншалгын нэгэдэхи жэл түгэсөөд, хоёрдохинь мүнөө эхилээд байна.

Түс конференцидэ хабаадаһан һурагшад үнгэрһэн жэл соо хэһэн хүдэлмэриингөө дүн гаргажа, хоёрдохи жэлэйнгээ хараа түсэбүүдые тобшолон баталха зорилготой.

Конференци дээрэ гурбан секци хүдэлмэрилхэ. Нэгэдэхи секцинь «Түрэл хизаарайм арадай творчество» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Энэ талаар Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Рая Гомбоева элидхэл хэхэ. Тиихэ зуураа, буряад арадайнгаа үльгэршэд ба тэдэнэй зохёол, шэмээшэгүүдэй аман зохёол шэнжэлхы хүдэлмэри тухай хөөрэхэ юм.

Тиихэдэ Барханай һургуулиин һурагша Лида Семёнова, «Баяр» гэжэ буряад хатар харуулха, Барханай арадай театрай филиал болохо һургуулиингаа театр тухай сугларагшадта хөөрэхэ.

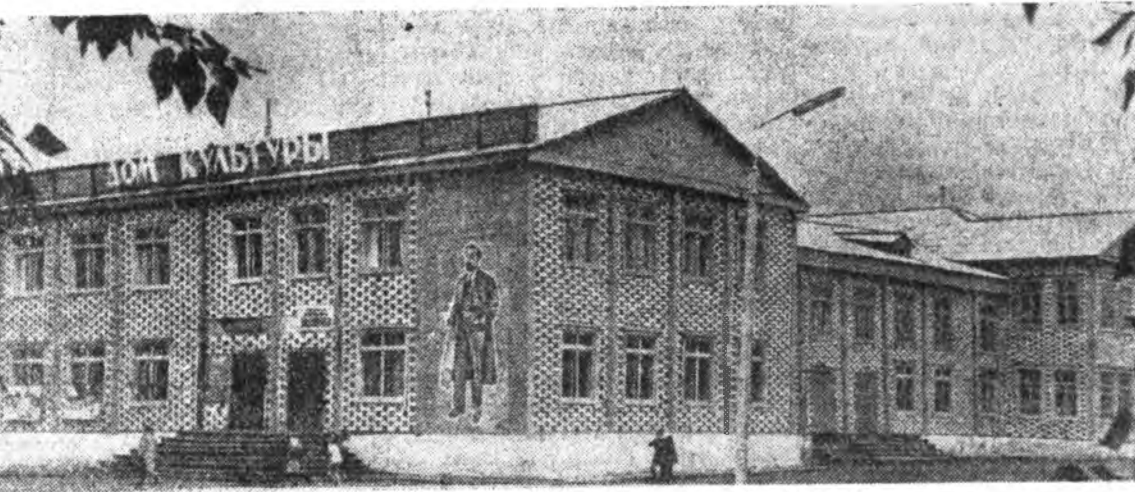
Буряадай түүхын ба культурын памятнигууд тухай конференциин 2-дохи секци дээрэ элидхэл хэгдэхэ. Кабанскын аймагай Троцко сүмэ, Улаан-Үдэдэхи Одигитриевскэ сүмэ, Хяагтын памятнигууд гэхэ мэтэ тухай мэдээсэл хэгдэхэ юм. Хяагтын 2-дохи һургуулиин һурагшадай бэлдэһэн «Хяагта хотын памятнигууд» гэһэн фильм бусадта тон һонирхолтой байха гэжэ һанагдана. Наташа Ларионовагай «Декабристнууд Буряад орондо» гэһэн элидхэл сугларагшадта мүн лэ һайшаагдаха, һонирхогдохо зэргэтэй.

Совет Буряадай оюун бэлигтэн тухай хөөрөөн конференциин гурбадахи секцидэ шагнагдаха. Улаан-Үдын 3-дахи һургуулиин һурагша Ира Курило республикынгаа дуушад, хатаршад, уран зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад тухай элидхэлтэй Псков хото ороо. Нэгэдэхи интернат һургуулиин 10-дахи классай һурагша Доржо Дамдинов оперо, балетэй, буряад драмын театрнууд тухай һонирхолтой элидхэл бэлдэнхэй.

Эдэ бүтэдэ хүдэлмэриеэ һурагшад түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойдо зорюулна.

Псков хото мордоһон манай республикын һургуулинуудай 5 түлөөлэгшэд бусажа ерэхэдээ, хараһан, дуулаһан юумэ тухайгаа республиканска слёт дээрэ хөөрэхэ байна.

Н. АЖЕЕВА.

Зэдын аймагай түб Петропавловка тосхоной һэльбэн шэнэдхэгдэһэн соёлой байшан.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МОНГОЛ ОРОН МОРДОХОНЬ

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай 20 студентһээ бүридэһэн бүлэг Монголой Арадай Республика һаяын үдэрнүүдтэ мордохонь. Институдайород хэлэнэй кафедрын багша, эрдэмэй кандидат Н. Д. Хосомоев хүтэлбэрилэгшөөр томилогдонхой. Институдай эрхим студентнэр түс бүлэгтэ оролсоо. Тэдэнэр Улаан-Баатар хотын барилга дээрэ хүдэлмэрилхэ зорилготой. Тиихэдэ Монголой ниислэл Улаан-Баатарһаа баһал хорин студентнэр Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгада июлиин 1-һээ хүдэлжэ эхилхэнь.

Совет, монгол студентнэрэй орон нютагаа һэлгэн хүдэлмэрилхэ ушар совет-монгол хани барисаанай һарада зорюулагдана.

ДАХИН АЯНШАЛХАНЬ

«Байгалай долгинууд» гэжэ нэрэтэй студентнэрэй дуу, хатарай ансамбль гараха һарын эхеэр дахин аяншалгада гарахань. Хурамхаан — Баргажан — Улаан-Үдэ гэһэн маршрут даб дээрэ хараалагданхай. Мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг дундаа.

Д. ОЧИРОВ,

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдай партбюрогой секретарь.

МЭРГЭШҮҮЛЭЙ МҮРЫСӨӨН

Буудалгаар ДОСААФ-ай хүдөөгэй командануудай дунда 3 үдэрэй республиканска мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөндэ хабаадаһан Түнхэнэй, Кабанскын, Прибайкалиин, Захааминай, Зэдын, Хяагтын болон Улаан-Үдын аймагуудай командануудай бүридэл тоогойшье, шанарайшье талаар ондоо болоһон байба. Түнхэнэй аймагай командые нүхэр А. А. Абакшинов бэлдэдэг, өөрөөшье хани нүхэр Римма Александровнатаяа эдэбхитэй хабаададаг юм.

Мэргэн буудагшадаар Түнхэнэй олон команда 12398 очкотой боложо, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөөд, дамжуулгын кубок болон 1-дэхи шатын дипломоор шагнагдаба. Зэдын аймагай команда мүн лэ һайн бэлэдхэлтэй байбашье, түнхэнэйхидһөө 6 очкогоор дутажа, 2-дохи һуури эзэлһэн байна.

Буудагшадһаа бүридэһэн республикымнай суглуулагдамал команда зоныш мүрысөөндэ хабаадахаяа июниин 29-дэ Хабаровск хото мордохонь.

В. ОЛЬХОВАТСКИЙ.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

13.00 — шэнэ һонин Москваһаа дамжуулагдаха. 13.05 — «КВН-71». Минскын политехническэ, Москвагай электронно техникын институдуудай командануудай уулзалга болохо.

15.20 — «Факел» гэжэ залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга Улаан-Үдэһөө болохо.

17.00 — совет залуушуулай үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга Москваһаа болохо. 18.00 — «Дүрбэн танкист ба нохой» гэжэ Польшын уран һайханай телефильм. 20.00 — Москвагай «Торпедо», ЦСКА-гай командануудай хоорондо футболоор наадан болохо. 22.00 — «Клуб кинопутешествий» гэжэ дамжуулга. 23.00 — шэнэ һонин. 23.05 — «Сейсана гээшэмнай илалта» гэһэн дамжуулга. 23.35 — «Үдэшын мелодинууд» гэжэ концерт. 00.15 — «Жаров хөөрэнэ» гэһэн уран һайханай фильм. 01.30 — «Саг» гэжэ информационно программа. 02.00 — совет залуушуулай үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга Съезднүүдэй Кремльдэхи ордонһоо болохо.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалай семестр эхилбэ» гэһэн түрүү бэшэг. «Үбһэ хуряалга яаруулна» гэжэ интервью. «Республикын нэгэ үдэр» гэһэн гаршаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Железнодорожно райкомой пленумэй материал. «Мяха ехээр абаха таатай зохид саг» гэһэн П. Павловай статья. Хүршэнэрэй һонин.

Гурбадахи хуудаһанда: И. Рачинскиин корреспонденци. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Шуурганай үедэ» гэжэ Д. Эрдынеевэй рассказ. Шог ёгто мүрнүүд.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

1970 ондо байгаали сахин хамгаалха талаар социалис мүрысөө эмхидхэжэ, олоной дунда ойлгуулхамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, амжалта туйлаһанайнгаа түлөө байгаали хамгаалгын бүлгэмэй Буряадай республиканска совет Бүхэроссин түбэй Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Байгаали хамгаалгын аймагай, районуудай соведүүд дурасхаалта грамотаар шагнагдаа. ЛВРЗ-гэй, ПОШ-ой, Улаан-Үдын 36-дахи һургуулиин, Кабанскын ой модоной ажахын, Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой эхин эмхинүүд байгаали хамгаалгын Бүхэроссин бүлгэмэй Центральна Соведэй бага медаляар, грамотаар шагнагдаа.

А. ГРИГОРЬЕВ.

ТОБШОХОНООР...

Прибайкалиин аймагай газар хахалагшадай мүрысөөн эндэ үнгэргэгдөө. Колхоз, совхозуудай эрхим бэрхэ 18 тракторист энэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа туршабад.

«Прибайкалец» колхозой механизаторнууд В. Н. Шетунов, Г. С. Гордов гэгшэд түрүүлжэ, аймагай чемпионой үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө. Мүрысөөндэ илагшадта дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

П. ГРИГОРЬЕВ.

* * *

Һаяхан машинаар үнеэ һаадаг һаалишадай республиканска мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байна. Конкурсын дүнгэй гаргагдахада Химнын совхозой Бургалтайн үүлтэртэ фермын һаалишан М. Ф. Жертанова машинаар үнеэдые шадамар бэрхээр һаадаг байһанаа харуулба. Эрхим һаалишанда Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шан, турбазада ошожо амарха түлөбһэгүй путёвко барюулагдаба.

С. БАЛДАНОВ.

Сэлэнгын аймаг.

* * *

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад ажалдаа һайн амжалта туйлажа, эршэмтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Гүрэндэ 1410 центнер һү худалдаха түсэбтэй һаа, 1452 центнер худалдаһан байна.

Д. ДАШИЕВ.

Захааминай аймаг.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.